

miljøpartiet
de grønne

drammen

SAMMEN FARGER
VI DRAMMEN
GRØNN!

KOMMUNEVALGPROGRAM 2019-2023
MILJØPARTIET DE GRØNNE DRAMMEN

INNHOLDSFORTEGNELSE

HVORDAN SKAL VI BYGGE OG BO?	4
ARKITEKTUR OG BYUTVIKLING	4
PLAN OG BYGGESAK	4
GRØNNE PRINSIPPER FOR BYPLANLEGGING	5
FORTETTING	6
MANGFOLDIG, SMART OG SOSIALT	6
SENTRUMSTRIVSEL	7
UTVIKLING AV KOMMUNEDELSENTRER OG NÆRMILJØER	7
KOMMUNEDELSENTRER UTEFOR SENTRUMSOMRÅDENE	7
TRYGGE OG TRIVELIGE NÆRMILJØER	8
PARK- OG GRØNTAREALER	8
ELVA, STRANDA OG HAVNA	9
HVORDAN SKAL VI SKAPE, DELE OG VOKSE?	10
GRØNN NÆRINGSVEKST	10
RAMMEVERK FOR NÆRINGSLIVET	10
HANDEL OG BUTIKKER	10
SERVERINGS- OG UTELIVSBRANSJEN	11
TURISTDESTINASJONEN	12
INNOVASJON OG ENTREPRENØRSKAP	12
ARBEID TIL ALLE	12
DELING OG GJENBRUK	13
LANDBRUK	13
BÆREKRAFTIG JORDBRUK	14
VERN AV JORD OG KULTURLANDSKAP	14
KORTREIST OG URBANT LANDBRUK	15
SKOGBRUK OG SAMARBEID	15
HVORDAN SKAL VI GJØRE NATUREN OG DYRELIVET RIKERE?	16
VERN AV VANN	16
VERN AV SKOG OG MARK	17
RESTAURERING	17
DYREVERN OG DYREVELFERD	18
HVORDAN SKAL VI LÆRE, LEKE OG UTVIKLE HELHETLIGE MENNESKER?	20
BARNEHAGE	20
GRUNNSKOLE	21
SFO / AKS / IFO	22
LÆRERNE	22
HVORDAN SKAL VI REISE?	23
MYKE TRAFIKANTER	23
FOTGJENGER OG SYKLIST	23
ELSYKLIST	24
KOLLEKTIVTRANSPORT	24
VEI, BRO OG BIL	25
BIL OG ELBIL	25
BRO OG VEI	26
PARKERING	26
HVORDAN SKAL VI TA VARE PÅ HVERANDRE?	28
PSYKISK HELSE OG LIVSMESTRING	28

TIDLIG INNSATS	28
LAVTERSKELTILBUD	29
LIVSMESTRING I PRAKSIS	29
PRIMÆRHELSE- OG SPESIALISTHELSETJENESTER	30
FOREBYGGENDE HELSEARBEID	30
KOSTHOLD	31
ELDREOMSORG	31
RUSOMSORG	32
VERN MOT VOLD, OVERGREP OG UØNSKET OPPMERKSOMHET	32
HVA SKAL VI FYLLE LIVENE VÅRE MED?	34
KULTUR	34
PÅ TVERS AV KULTURFELTET	34
KUNSTNERØKONOMI	35
KULTURSKOLE	35
STORE ARRANGEMENTER OG FESTIVALER	36
MUSIKK	37
TEATER OG SPEL	37
KUNST	38
BIBLIOTEK	38
DANS	39
FILM	39
MUSEUM, KULTURMINNEVERN OG TRADISJONSKULTUR	40
SPILL OG ESPORTS	40
IDRETT	41
ORGANISERT IDRETT	41
UORGANISERT IDRETT	42
IDRETTSANLEGG	42
IDRETTEEN SOM SOSIAL SAMFUNNSAKTØR	43
FRILUFTSLIV	43
FRIVILLIGHET	44
BARNE- OG UNGDOMSTILBUD	45
TILBUD FOR STUDENTER	45
KULTUR- OG FRITIDSTILBUD TIL ELDRE OG PÅ TVERS AV GENERASJONER	46
TRO, DIALOG OG TOLERANSE	47
HVORDAN SKAL VI GJØRE KOMMUNENS DRIFT GRØNNERE?	48
KLIMATILTAK	48
MINDRE STØY OG RENERE LUFT	48
SMARTERE ENERGI- OG KRAFTPOLITIKK	49
SMART AVFALLSREDUKSJON	50
VANN OG AVLØP	50
INNKJØPS- OG ANBUDSPROSESSER	51
BEREDSKAPSEVNE	51
HVORDAN SKAL VI SKAPE EN KOMMUNE FOR ALLE FRA STEINBERG TIL BRAKERØYA TIL BERGER?	53
DEMOKRATI, PÅVIRKNING OG ÅPENHET	53
LIKESTILLING OG INKLUDERING	54
INTEGRERING	55
TILGJENGELIGHET	55
HVORDAN SKAL VI FÅ DET TIL I PRAKSIS?	57
BUDSJETT OG INNDEKNINGER	57
STYRING OG SAMARBEID	57

HVORDAN SKAL VI BYGGE OG BO?

Vi vil ha et tydelig, grønt avtrykk på hvordan vi videreutvikler og tar vare på kommunen vår. Det skal være rom for at alle skal trives og at historie og tradisjon ivaretas. Vi vil bygge kommunen rundt grønne arealer, trygge nærmiljøer og fortetting med kvalitet.

ARKITEKTUR OG BYUTVIKLING

Vi mener at mål om livskvalitet, bærekraft, mangfold, byliv og høy arkitektonisk kvalitet må ligge til grunn for all utbygging og fortetting i Drammen kommune. For å forvalte kommunens utviklingspotensiale til det beste for Drammen kommunes innbyggere må vi prioritere langsiktige kvaliteter fremfor kortsiktig økonomisk vinning for noen få. Byområdene må bygges innenfra og ut – teknisk og sosial infrastruktur må ligge til grunn for all boligutbygging. Vi vil at både barnefamilier, unge, etablerte og eldre skal kunne bosette seg og trives i Drammen, Svelvik og Mjøndalen sentrum. For barnefamilier er det viktig at vi bygger attraktive kvartalsbygg med gode, grønne uterom på bakkeplan og boligtyper som rekkehus og kompakte eneboliger med sentral beliggenhet. Vi trenger boliger i ulike prisklasser som setter hensyn til mennesker og miljø først. Vi vil at nybygg utformes i samspill med sentrumsområdenes særpreg. Byggehøyder må forholde seg til overordnet plangrunnlag, ivareta sol og utsyn og harmonere med eksisterende bystruktur og landskap. Vi vil stille krav til fasadeutforming og bygningsvolumer som bidrar positivt til storby- og småbybildet. Det skal ikke lenger tillates at historisk bebyggelse ukritisk rives og erstattes med pregløst spekulasjonsbyggeri.

PLAN OG BYGGESAK

Våre viktigste prinsipper er å bevare og videreutvikle fremfor å rive eksisterende bygningsmasse, samt å fremme nybygg som tilfører både småby og storby særegne kvaliteter. Vi ønsker å integrere kunnskapen fra Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø i all byggesaksbehandling.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere en egen 100% stilling for byantikvar med et klart mandat
- Styrke antikvarisk kompetanse og kunnskapsnivå i byggesaks- og planavdelingene gjennom etterutdanning
- Kreve at eksisterende historiske bygningsstrukturer tas vare på og integreres i storby- og småbyutviklingen når det skal gjøres utbygging/transformasjon i områder som inneholder slike strukturer
- Supplere kommuneplanen med retningslinjer for utbygging av sentrumsområdene i Drammen, Svelvik og Mjøndalen som definerer krav til bokvalitet, stedstilpasning, materialbruk, og utforming av fasader

- Prioritere at førsteetasjene i sentrumsområdene utformes med utadrettet virksomhet, trekkes inn fra gaten og gis en forhage eller benyttes til fellesarealer/sykkelparkering
- Kreve at sokkeletasjene i sentrumsområdene artikuleres med virkemidler som ekstra etasjehøyde, bruk av glass og skift i materialitet
- Kreve at uteoppholdsarealer for boligbygg i sentrumsområdene løses på bakkeplan i romslige, grønne gårdsrom med gode solforhold. Balkonger og takterrasser kan supplere, men ikke erstatte arealer på bakkeplan
- Sørge for at kommuneplanens bestemmelser om byggehøyder følges som en hovedregel, men muliggjøre dispensasjoner dersom byggets høyde reduseres andre steder
- Skjerpe inn praksis rundt dispensasjoner og sikre at byggehøyder forholder seg helhetlig til bystruktur og bylandskap
- Gjøre det enklere å bruke midlertidig tomme bygg til ulike aktiviteter

GRØNNE PRINSIPPER FOR BYPLANLEGGING

Vi vil styrke fokus på miljø og bærekraft som en del av alle byggeprosesser. Det betyr at bærekraft aktivt skal prioriteres som en vurderingsfaktor i byggesøknader. Vi vil øke kvalitetskravene til utbyggere om å bygge grønnere og bedre, samt å ta estetiske og kvalitetsmessige hensyn.

Vi vil jobbe for å:

- Sette et bærekraftsmål for all byggevirkosomhet i kommunen
- Utarbeide en særskilt miljøoppfølgingsplan som blant annet skal sikre at alle byggeprosesser og bygningene skal være Svanemerket og BREEAM Nor-sertifisert med minstestandard excellent eller tilsvarende
- Få kommunens første Breaam NOR Outstanding-bygg innen 2023
- Gjøre alle boliger energinøytrale (Zero Emission Building) eller til nesten-nullenergibygging.
- Miljøsertifisere alle kommunale enheter som rådhus, skoler, barnehager m.m
- Foreta livssyklusanalyser av alle kommunale byggeprosjekter, og sette disse som mål for at prosjektene i størst mulig grad skal være klimanøytrale
- Stille krav til blågrønn overflatefaktor på 0,9 ved alle utbygginger i kommunen
- Stille krav til fossilfri byggeplass ved større byggeprosjekter i sentrumsområdene
- Fjerne byggesaksgebyr i sin helhet ved etablering eller renovering til plussus
- Vurdere bærekraft og Co2-lagring i allerede oppførte bygg som et moment for å vurdere riving i reguleringsplaner
- Velge massivtre som erstatning for betong der det er mulig i kommunale byggeprosjekter
- Sikre at nybygg i sentrumsområdene utformes i bærekraftige og solide materialer med stedlige kvaliteter
- Lage et prøveprosjekt med grønne fasader på eksisterende bygg
- Oppfordre private utbyggere til å lage grønne fasader på nye bygg

- Stille krav til bruk av grønne tak ved helningsvinkel under 15 grader på alle nye eller renoverte næringsbygg og på alle nybygg i sentrumsområdene, med mindre det strider mot kulturminneplanen eller det etableres solceller på taket

FORTETTING

MDG vil prioritere fortetting i sentrale deler av kommunen og hindre storby- og småbyspredning. Vi vil fortette sentrale deler av kommunen med respekt for kommunens historie, tilpasset dagens by- og tettstedsstruktur og kulturminneplanen. Storby- og småbyutvikling og fortetting skal prioriteres rundt kollektivknutepunkt, i tråd med arealplan for Buskerudbyen.

Vi vil jobbe for å:

- Fremme bruk av arkitektkonkurranser og parallelloppdrag ved større utbygginger og utbygging på sentrale tomter
- Utarbeide områderegulering med kvalitetskrav for sentrumsområder som er under utbyggingspress.
- Stimulere initiativer for gode byggeprosjekter på sentrale branntomter som benyttes til flateparkering
- Si nei til nye bilbaserte byggefelt utenfor by- og tettstedskjernene.
- Si nei til nye boligfelt på landbruksmark eller i marka.

MANGFOLDIG, SMART OG SOSIALT

Vi ønsker en kommune med stor variasjon i boligtyper, tilpasset innbyggere i alle livsfaser og alle livssituasjoner, med inkluderende møteplasser. Derfor vil vi prioritere bokvalitet ved regulering av nye boligområder. Vi vil bruke kommunens eiendomsportefølje aktivt for å få bygget familieboliger med tilgang til grønne soner sentralt i sentrumsområdene. Vi vil ha et Drammen med et større og bedre utleiemarked, med rom for alternative boformer. Derfor ønsker vi blant annet å utrede muligheten for en "tredje boligsektor" - det vil si å skape et godt tilbud til dem som ikke har mulighet til å kjøpe egen bolig, men som heller ikke trenger sosialbolig. Vi vil også åpne for mer fleksible boformer, med leiligheter som er tilpasset deling og fellesskap. Vi vil være pådriver for å sikre kvaliteten i seniorkollektiver, demenslandsbyer og andre alternative boformer som ligger planlagt i de nye helseknutepunktene.

Vi vil jobbe for å:

- Sørge for variasjon av boligstørrelser og fordeling mellom leie/eie i store boligprosjekter
- Sikre videreføring av dagens praksis for leiepris på kommunale boliger og samarbeid med NAV om bostøtte ved behov
- Videreføre Drammen kommunes etablerte "leie til eie"-ordning
- Gi rom og muligheter for innovative selvbyggerprosjekter i reguleringsplaner
- Legge til rette for etablering av ikke-kommersielle boligstiftelser
- Legge til rette for grunnleggende digital infrastruktur som åpner for utvikling av smarte byer

- Støtte opp om eksisterende initiativer som bofellesskap og ikke-kommersielle boligbyggelag
- Åpne opp områder/tomter for bygging av småhus (Tiny Houses) under 46 kvm og små og bærekraftige eksperimentboliger
- Tilstrebe samlokalisering av omsorgsboliger med andre boformer og brukergrupper, som for eksempel studenter

SENTRUMSTRIVSEL

Der andre partier ønsker et byfritt billiv, vil vi ha et mest mulig bilfritt byliv. Vi vil ha rene og grønne sentrumsområder hvor alle har mulighet til å utfolde seg. Historiske bygg, plasser og parker må ivaretas og videreutvikles hånd i hånd med et levende og variert nærings- og uteliv. Vi vil ha et særlig fokus på Mjøndalen og Svelvik sentrum.

Vi vil jobbe for å:

- Åpne opp ti nye gater for økt bokvalitet, lek og sentrumstrivsel innen 2023, gjennom omdefinering av trafikkareal til oppholdsareal
- Sikre tilgjengelige grøntarealer, gode lys- og luftforhold og nok åpent rom for alle beboere ved fortetting
- Sikre smidig passasje for gående og syklende ved fortetting
- Etablere flere drikkefontener eller vannposter, slik at innbyggere og dyr får økt tilgang til friskt og rent vann
- Etablere gratis toalettfasiliteter i sentrumsområdene
- Plassere ut flere utemøbler i sentrumsområdenes utearealer
- Etablere aktivitetsgater med permanente installasjoner som sjakk, klatrestativ og liknende apparater
- Plassere ut flere avfallsbeholdere med egen beholder for panteflasker i sentrumsområdene
- Utarbeide lokale oversikter over grønne sentrumstilbud, med informasjon om alt fra økologiske restauranter og bruktbutikker til miljøsertifisert næringsliv
- Etablere flere sentrumsnære hundelufteparker

UTVIKLING AV KOMMUNEDELSENTRE OG NÆRMILJØER

KOMMUNEDELSENTRENE UTENFOR SENTRUMSOMRÅDENE

Vi vil at nødvendige tjenester skal finnes i nærområdene, og at folk skal få tilgang på det de trenger der de bor, så langt det er mulig uten at det går på bekostning av sentrumslivet. Vi vil særlig gjøre kommunedelsentrene attraktive for seniorer, slik at de ikke trenger å flytte til sentrumsområdene for å få tilgang på det de behøver.

Vi vil jobbe for å:

- Stimulere til etablering av nødvendige tjenester og publikumsvennlig næringsliv i kommunedelsentrene utenfor sentrumsområdene

- Etablere og legge til rette for samlokalisering av allbrukshus, fritidsklubber, bibliotekfilialer, idrettsanlegg, innbyggertorg, kafeer, kulturarenaer og seniorsentre der det er hensiktsmessig
- Etablere "Post i innbyggertorg" (tilsvarende Post i butikk) på alle kommudelesentrene, gjerne i sammenheng med helseknutepunktene

TRYGGE OG TRIVELIGE NÆRMILJØER

Vi ønsker å styrke nærmiljøene gjennom gode og målrettede tiltak. Det innebærer blant annet trygge og tilgjengelige skoleveier for alle barn, slik at færre foreldre føler at de må kjøre barna til skolen. Vi setter som mål at 8 av 10 barn sykler eller går til skolen innen 2023.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere bilfrie hjertesoner rundt skolene
- Sette 30 km/t som øvre fartsgrense i tettbebygde strøk
- Forby parkering i skolegårdene på dagtid
- Etablere en prøveordning med "levende gater" der nabolag som ønsker det kan få stengt av sin gate i en periode og kommunen bistår med møbler og beplantning
- Sikre praktisk og økonomisk støtte til natteravner
- Støtte sosiale tiltak i nærmiljøene initiert av velforeninger eller nabolag
- Sikre at skoler enkelt og gratis kan brukes av lokalmiljøet, og i større grad åpne for aktivitet på skolens områder på kveldstid

PARK- OG GRØNTAREALER

Vi vil at alle innbyggere skal ha tilgang på grøntarealer, gode muligheter for å leke og ha det gøy ute i det fri, og et variert aktivitetstilbud i sitt nærmiljø. Vi ønsker også en helhetlig og langsiktig forvaltning av kommunens gravplasser.

Vi vil jobbe for å:

- Bevare, utvikle og etablere nye grøntområder og parker
- Etablere felles infrastruktur som parker og sykkelveier ved større utbyggingsprosjekter
- Legge til rette for at frivillige kan være med å drifte og vedlikeholde parker
- Legge til rette for lek og aktivitet for alle aldersgrupper i parker og grøntarealer gjennom ulike typer apparater og innretninger
- Sikre opprettholdelse og bevaring av «hundremeterskoger» og naturområder som egner seg for lek i sentrumsnære områder
- Åpne opp for at barn og unge kan bygge hytter i kommunens trær der det ligger til rette for det
- Ivareta kommunens løkker og akebakker for uorganiserte aktiviteter og beskytte dem fra nedbygging
- Plante frukttrær, bærbusker og urter i grøntområder og parker til nytte og glede for storbyens og småbyens befolkning

- Verne og utvikle eksisterende gravplasser
- Utrede behov for etablering av nye gravplasser, blant annet i Nedre Eiker

ELVA, STRANDA OG HAVNA

Vårt mål er å bevare og videreutvikle elva, fjorden og tilhørende landområder som rekreasjonsområder til glede for alle. Vi vil at elveløpet og fjorden er tilgjengelig for allmennheten gjennom gangstier og sykkelveier, og derfor ønsker vi å videreutvikle elvebredden og strandsonen som et mangfoldig aktivitetsområde. Vi ønsker også å samarbeide tettere med Lier om en felles utnyttelse av de fjordnære områdene.

Vi vil jobbe for å:

- Sikre trafikkikker og god tilgang til elva fra alle boligområder i sentrale deler av Drammen og Mjøndalen/Krokstadelva
- Etablere elvesti mellom gamle og nye bro på Krokstadsida
- Sikre at det er gode forhold for turgåing, jogging og sykling langs elvestiene hele året
- Legge til rette for etablering av flere serveringssteder langs elva (slik som feks Friluftten)
- Sikre fri ferdsel langs strandlinja i hele kommunen, så fremt det ikke er i konflikt med naturreservater
- Hindre privatisering av strandsonen
- Utbedre strendene langs fjorden
- Sikre fullføringen av et landstrømanlegg ved Drammen havn
- Åpne opp større deler av Drammen Havns arealer i kommunen for byutvikling
- Omregulere havneområdet fra Tollboden til Drammen slipp til boligformål
- Flytte deler av havnedriften ut av Drammen til en sentral havn på østlandsområdet
- Stoppe utvidelse av drift på Drammen Havn og utfylling av fjorden
- Hindre etableringen av en tømmerterminal innenfor kommunens grenser
- Ikke tillate anløp av cruiseskip eller større havgående skip som ikke benytter landstrøm eller som annet vis reduserer lokale utslipp

HVORDAN SKAL VI SKAPE, DELE OG VOKSE?

Vi vil styrke næringsveiene som gir gode arbeidsplasser, mening og verdier til Drammen og bidrar til det grønne skiftet. I tillegg vil vi at Drammen skal bli en sterkere motor i det samme skiftet gjennom innovasjon og utvikling av ny teknologi og nye ideer. Samtidig ønsker vi å jobbe for en kulturrendring hvor gjenbruk og deling av brukte ting får en større plass i lokalsamfunnet.

GRØNN NÆRINGSVEKST

Vi vil løfte næringsveier, produkter og tjenester som bidrar til det grønne skiftet, og øker livskvaliteten uten å skade økosystemet for øvrig. Det er viktig å skape flere arbeidsplasser lokalt, så flere slipper å reise langt for å dra på arbeid. Et hovedprinsipp er å styrke næringslivet i sentrumsområdene og gjøre det attraktivt å drive butikk der folk oppholder seg. Vi vil løfte lokale virksomheter som fremmer godt håndverk, gode opplevelser og sunne verdier.

RAMMEVERK FOR NÆRINGSLEVET

Vi vil gjøre det enklest mulig og motiverende å drive bedrift i Drammen. Det innebærer å lytte til bedriftene, forenkle byråkratiet og fremskynde papirløse systemer og digitalisering. Bedriftene bør i større grad trekkes inn for drøftelser. Vi er åpne for å bruke private tilbydere dersom disse sikrer bedre tjenester til innbyggerne og mer effektiv bruk av samfunnets ressurser. Vi har en positiv holdning til forslag om ny bruk av arealer. Men vi vil stille krav om arealeffektiv næringsdrift, med arbeidsintensiv næringsvirksomhet sentralt i kommunen, mens arealkrevende næring bør ha tilhold utenfor sentrumsområdene.

Vi vil jobbe for å:

- Utvikle en strategisk næringsplan som beskriver den nye kommunens ansvar og oppgaver tilknyttet eksisterende næringsliv og hvordan man skal tilrettelegge for nyetableringer
- Bevilge mer prosjektmidler, markedsmidler og utviklingsmidler til sentrumsområdene
- Etablere flere samlastesentraler
- Fase ut arealkrevende logistikkvirksomhet fra sentrale Drammen gjennom aktiv omregulering

HANDEL OG BUTIKKER

Et av våre viktigste mål er å beskytte og fremme sentrumsnæringsvirksomhet. Sentrumsdøden må stoppes. Vi vil ha detaljhandelen tilbake i storby- og småbybildet. Det innebærer tilrettelegging for logistikk som gjør det like lett for folk å handle i sentrumsområdene som på kjøpesentre, og regelverk som ikke gir næringsdrivende regninga når eksterne prosjekter bidrar til å redusere omsetning. Vi vil også gjøre det mindre gunstig å utvikle flere konsepter

som trekker folk vekk fra sentrumsområdene. Vi trenger flere aktiviteter utendørs som gjør at folk har lyst til å besøke sentrumsområdene for opplevelsens skyld. Dette innebærer en bedre forvaltning av torgflatene.

Vi vil jobbe for å:

- Lage en søkbar ordning rettet mot publikumsvennlige næringsaktører i sentrumsområdene for å kompensere inntektstap ved kommunale byggeprosjekter
- Etablere hjembringertjenester i samarbeid med private aktører for å gi folk mulighet til å handle stort i sentrumsområdene
- Flytte ansvaret for forvaltning av torgflatene fra kommunen til Byen Vår Drammen, og gi selskapet i oppdrag å lage retningslinjer og fysiske rammer som gjør det rimelig og enkelt å sette opp boder og stands
- Endre kommunalt regelverk så det blir mulig å ha arrangementer på torgene som strekker seg over tid
- Utvide Byen Vår Drammens mandat til å gjelde alle de tre kommunesentrene
- Si nei til nye bilbaserte kjøpesentre
- Si nei til utvidelse av eksisterende bilbaserte kjøpesentre
- Si nei til etablering av detaljhandel i områder utenfor storby- og småbykjernen som er definert som industri- og næringsarealer i kommuneplanen

SERVERINGS- OG UTELIVSBRANSJEN

Utelivet og serveringsbransjen spiller en nøkkelrolle i å lage levende sentrumsområder. Vi vil løfte statusen til denne delen av næringslivet, med et særlig fokus på lokale og uavhengige konsepter. Derfor vil vi gjøre grunnleggende grep for å verne bransjen bedre, deriblant å frita "støyende" næringsliv for ansvar dersom det etableres boligkonsepter i sentrumsområdene og naboklager oppstår. Vi vil også lytte til bransjens ønsker om forenkling og modernisering av relevant regelverk. Strategien for servering og uteliv skal være konsentrert innenfor sentrumsområdene og hindre byspredning.

Vi vil jobbe for å:

- Plassere alt økonomisk og praktisk ansvar for tilpasning til eksisterende omgivelser på utbygger, ved å innføre en bestemmelse tilsvarende den britiske loven "Agent of Change" i arealplanen, og jobbe nasjonalt for en tilsvarende lovendring
- Endre det kommunale regelverket rundt uteservering i sentrumsområdene for å gjøre enklere og rimeligere å etablere uteservering både midlertidig og på permanent basis
- Utrede muligheter for å hjelpe unike og uavhengige lokale serveringskonsepter til å etablere seg i storbyen, småbyen og tettstedene våre gjennom subsidiering av husleie eller kommunale avgifter
- Definere skjenkesoner på en tydeligere og smartere måte enn i dag ved å konsentrere serveringsstedene innenfor sentrumsområdene
- Sikre at tilsynsreformen blir gjennomført best mulig lokalt

TURISTDESTINASJONEN

Vi vil styrke Drammen som turistdestinasjon, og avslutte eksisterende strategi om at Drammen ikke skal være en turistkommune. Det innebærer å markedsføre kommunen som unik og mangfoldig opplevelse – med fokus på alt man kan oppleve innenfor natur, kultur, lokalhistorie og friluftsliv. Da trenger vi flere til å jobbe med reiseliv og opplevelser, bedre samkjøring av de ressursene som allerede driver med destinasjonsutvikling, og mer satsning på relevant infrastruktur.

Vi vil jobbe for å:

- Utvikle en reiselivsstrategi
- Opprette en eller flere stillinger i kommunen som jobber dedikert med turistinformasjon og innholdsproduksjon knyttet til turiskonsepter
- Sette opp elbuss i rute fra Drammen sentrum til Spiraltoppen
- Etablere flere og bedre tilrettelagte gjestebrygger i Svelvik, hvor gjestene kan hente vann, dusje, koble seg til strøm, tømme søppel og kloakk
- Videreutvikle og gjennomføre destinasjon Spiraltoppen, og sørge for at Friluftsmuseet er inkludert i planene

INNOVASJON OG ENTREPRENØRSKAP

Vi vil at det skal være attraktivt og enkelt å starte virksomheter og prøve ut ideer, og få flere gode gründere, vekstkraftige bedrifter og innovative næringsmiljøer i Drammen. Derfor ønsker vi tettere samarbeid mellom universitetet, oppstartsmiljøer og lokale bedrifter. Kommunen bør spille en aktiv rolle ved å kjøpe inn og prøve ut løsninger og forbedringer fra nye selskaper. Vi er positive til verktøy og tiltak som kan støtte oppbygging av entreprenørskapskompetanse for barn, unge og lærere.

Vi vil jobbe for å:

- Sikre at minst 25% av kontor plassene på det planlagte gründerhuset forbeholdes gründere med forretningsideer som fremmer det grønne skiftet
- Etablere et skaperverksted (Maker Space)
- Etablere en årlig skaperfestival (Maker Faire)
- Fylle det nye Byhuset i Svelvik med scene for teater/kulturliv/arrangementer, bibliotekfunksjon og tjenester og arealer tilrettelagt for innovasjon
- Utrede oppkjøp av Nedre Fabrikk på Berger for utvikling av et innovativt nærings- og kulturområde

ARBEID TIL ALLE

Vi vil gi folk mer fritid, men samtidig sikre at alle har en inntekt som gir dem muligheten til gode liv, og meningsfulle arbeidsmuligheter. Kommunen bør i større grad bruke anbud som et verktøy for å få flere lærlinger ut i arbeid, og prioritere ressurser til å kontrollere at aktører som har fått anbud følger opp dette. Vi vil samarbeide med frivillige og ideelle aktører for å

skaffe flere sommerjobber til ungdom, legge til rette for systemer som sikrer at alle elever i ungdomsskolen får arbeidslivserfaring gjennom relevant praksis i arbeidslivet, og ha et særlig fokus på å sikre arbeidsvernet til ungdom i slike engasjementer.

Vi vil jobbe for å:

- Fjerne ufrivillig deltid i kommunen, men sørge for at det er muligheter for frivillig deltid
- Kreve at offentlige tilbydere tar i bruk nye og skjerpede standardkontrakter
- Legge inn forpliktelse til å opprette lærlingplasser i kommunale anbud
- Øke antall læreplasser i egen ordinær virksomhet
- Etablere og utlyse flere sommerjobber til ungdom
- Gjøre et prøveprosjekt med 6-timers arbeidsdag i kommunale virksomheter
- Få flere statlige arbeidsplasser til Drammen

DELING OG GJENBRUK

Mye av det som erstattes eller kastes i dag har potensiale for å brukes lengre, og å brukes igjen. Derfor ønsker vi å stimulere til byttinger, redskapsutlån og utstyrssentraler i lokalmiljøene. Vi vil fremme nyetablering av bedrifter for gjenbruk og vedlikehold, støtte redesign, legge til rette for byttemarkeder og gjøre det enkelt å drive med reparasjonsverksteder.

Vi vil jobbe for å:

- Legge inn en intensjon i kommunens innkjøpsrutiner om å kjøpe en del inventar og utstyr brukt
- Lage en bestemmelse som sikrer at utstyr kommunen skal kvitte seg med kommer andre til gode gjennom gjenbruk (med unntak for utstyr som kasseres grunnet negativ miljøpåvirkning)
- Etablere en kommunalt initiert byttesentral/-depot i samarbeid med private aktører hvor utstyr til gjenbruk kan deponeres, byttes, kjøpes og selges – for eksempel i tilknytning til aktiviteten på Lindum
- Etablere en delestasjon i hver kommunedel
- Innføre gratis leie av kommunale lokaler til ikke-kommersielle bytte- og bruktmarkeder og reparasjonsverksteder for sykler, klær og redskaper

LANDBRUK

Landbruket spiller en viktig rolle i det grønne skiftet. Den nye landbrukskommunen skal bli et pionerområde for bærekraftig landbruk der god dyrevelferd, høy kvalitet og miljøvennlig ressursbruk prioriteres, og hvor vi bruker kommunens unike arealsammensetning som en mulighet til å fremme både ruralt og urbant landbruk. Dagens matproduksjon skal ivaretas i den nye kommunen.

BÆREKRAFTIG JORDBRUK

For å bidra til et grønnere jordbruk mener vi kommunen bør gå foran med sine egne innkjøpsrutiner og stimulere ved å bli en tryggere kunde for lokale produsenter. Vi ønsker også å hjelpe jordbruket gjennom arealer, markedsføring og stimuli til konkrete miljøtiltak. Vi vil minske avstanden mellom matfat og åker, og vil derfor bidra til å lage verktøy som kan øke samarbeidet med gårdsbruk i undervisning og styrke interessen for landbruk som yrkesvei.

Vi vil jobbe for å:

- Påvirke Drammen Kjøkken KF til å kjøpe inn mer lokal mat
- Støtte etablering av andelslandbruk gjennom å garantere for at kommunen kjøper et visst antall andeler, som igjen kan brukes til ulike formål
- Støtte tiltak som begrenser avrenning fra jordbruket og reduserer utslipp av næringssalt
- Stille kommunens arealer og markedsføringskanaler til disposisjon for REKO-ringen ved behov og ønske
- Etablere et miljøfond hvor bønder kan sette inn overskuddet fra gode år, uten å skatte av det, og ta ut penger seinere for å gjøre miljøtiltak
- Kjøpe tjenester fra bønder som vil gi tilbud innen omsorg, rehabilitering og undervisning
- Sette som kommunal målsetting å øke produksjonen av planter til menneskemat, særlig proteinrike vekster, samt poteter, grønnsaker, korn og oljerike vekster
- Stimulere til at det arrangeres flere fagdager om jord
- Påvirke nasjonalt og regionalt for å øke lagerkapasiteten for korn
- Lage flere kurs- og infoprogrammer for barn og voksne om landbruket i kommunen
- Gi grunnskoleelever en times undervisning ute i landbruket hver måned

VERN AV JORD OG KULTURLANDSKAP

Vi vil ha en kommune der det biologiske mangfoldet blomstrer også i jordbruksområdenes boligområder og i randsonene mot marka. Derfor vil vi beskytte matjorda i kommunen mot nedbygging. Samtidig vil vi legge til rette for at beiteområder og kulturlandskap utnyttes bedre, og stimulere til et variert landbruk som opprettholder kulturlandskapet og artsmangfoldet knyttet til tradisjonelt landbruk. Det innebærer å gi aktiv støtte i arbeidet med karbonbinding og å øke jordfruktbarhet.

Vi vil jobbe for å:

- Belønne bønder som tar i bruk jord som har ligget brakk, framfor å bruke det til å dyrke gress, med unntak av aktive beiter, slåttemarker og andre blomsterrike arealer
- Støtte opp om hydroponisk og aquaponisk dyrking
- Sikre skjøtsel av de mest artsrike og verdifulle kulturlandskapene
- Redusere bruk av plantevernmidler i samarbeid med landbruket

- Kreve ikke-kjemisk bekjemping av "ugress" i kommunal regi
- Støtte ulike tiltak for å legge til rette for beitebruk i kommunen, blant annet inngjerding og bruk av GPS-teknologi på beitedyr
- Sikre at driveplikten blir opprettholdt, både av private aktører og kommunen selv

KORTREIST OG URBANT LANDBRUK

Det skal bli lettere, mer attraktivt og morsommere å drive sitt eget lille landbruk der folk bor og oppholder seg. Vi vil legge til rette for lokal matproduksjon gjennom kolonihager og parselhager, dyrking på tak, vegger og andre mulige steder.

Vi vil jobbe for å:

- Få satsning på urbant landbruk inn i kommuneplanen
- Støtte og gi tillatelse til urbant husdyrhold basert på lokalt matavfall
- Etablere felleshager for beboere på flere tak i kommunen
- Åpne opp for flere parselhager, for eksempel på brakkområder
- Sette av områder i parker hvor befolkningen kan plante egne grønnsaker

SKOGBRUK OG SAMARBEID

Vi vil ha en bærekraftig og konservativ skogforvaltning. Det innebærer vern av gammel skog samtidig som det stimuleres til nyplantning, skjøtsel og hogst. For å verne naturopplevelser og biotoper ønsker vi å fremme plukkhogst, samt sørge for mer effektiv bruk av trevirke og andre råvarer fra naturen. Vi vil verne flere områder av marka for skogbruk og menneskelige inngrep. Dersom marka blir beskyttet av en juridisk bindende markagrense, vil vi også etablere en klageordning for hogstmelding. I tillegg er det viktig å sikre et godt samspill mellom jordbruk og skogbruk gjennom dialog og møtepunkter.

Vi vil jobbe for å:

- Forby flatehogst i områder som har preg av gammelskog
- Etablere et kontaktutvalg for å lage bedre møtepunkter mellom skogbruk, landbruk og kommune
- Sikre at kommunen beholder både en landbrukssjef og en skogbrukssjef

HVORDAN SKAL VI GJØRE NATUREN OG DYRELIVET RIKERE?

I den nye kommunen forvalter vi et lite, men spesielt stykke natur - et landskap som en gang har vært et av landets rikeste og mest spennende naturområder. Her møtes en av Norges mektigste elver og Norges kanskje mest artsrike fjord. Det milde klimaet, de dype skogene og den fruktbare jorda bidrar til at regionen har et mangfoldig dyre- og planteliv. I dag kan vi glede oss over at lommer av dette mangfoldet fortsatt er intakt. Men potensialet for å gjenskape en rikere og villere natur er stort. Vi vil verne det vi har og hindre at mer går tapt – samtidig som vi kommer på offensiven for å restaurere og gjenetablere det som en gang var. De Grønne skal også være dyrenes fremste beskytter og sikre at alle skapninger i og utenfor marka har det så bra som mulig.

VERN AV VANN

Hensyn til rent vann og vannkvalitet skal alltid gå foran økonomiske interesser. Elva og fjorden skal være ren og tilgjengelig for alle som vil bade, padle, og seile. Derfor vil vi prioritere høyt å beskytte naturkvalitetene og bevare fiskebestandene i både Drammenselva og mindre vassdrag og skogsvann. Vi vil at Drammen skal være en internasjonal foregangskommune i kampen mot plastforsøpling i vannet, og setter som mål å gjøre Drammensfjorden fri for plastavfall. Naturforvaltningen i Drammen skal være økosystembasert.

Vi vil jobbe for å:

- Lage en ambisiøs forvaltningsplan for kommunens vassdrag
- Inkludere Drammensfjorden i et verneområde for marine biotoper i indre Oslofjord.
- Gjøre fjorden til et pionerområde for utprøving av plastfangstteknologi
- Rense fjord- og elvebunnen for avfall, gamle fiskeredskaper og teiner
- Styrke arbeidet med å rydde og vedlikeholde vassdragene og strandsonen, for eksempel ved å styrke strandryddedager og etablere offisielle dugnadsdager flere ganger i året.
- Fjerne unaturlige vandringshindre fra vassdragene i kommunen
- Etablere marine nyttehager, for å skape liv, aktivitet, lokal matproduksjon, bedre vannkvalitet, bedre oppvekstvilkår til fisk, og en spennende undervisningsplattform for skolen.
- Beskytte fiskeplasser i indre og ytre Drammensfjord mot industri og utfylling
- Erstatte fyllingen som deler Klopptjern i to med en bro
- Gjenopprette og sikre vannstanden i Svarttjern og Hvalsdammen
- Sørge for at utbygging av det nye sykehuset på Brakerøya skjer uten lokal forurensing eller forringelse av livet i fjorden
- Opprettholde 5 knops fartsgrensene for motorisert trafikk i hele elva
- Forby rotenonbehandling av Drammenselva som tiltak mot gyrodactylus salaris
- Forby dumping av steinmasser med plast i havnebassenget

- Forhindre all form for bunntråling i Drammensfjorden
- Forby dumping av forurenset snø fra Drammenselva til og med Svelvikstrømmen
- Etablere flere snødeponier og legge til rette for rensing av smeltevann

VERN AV SKOG OG MARK

Å ta vare på Finnemarka, Drammensmarka Sør og Røysjømarka/Svelvikmarka er en av våre hovedprioriteter. Hensynet til natur, dyreliv og opplevelsesverdier skal alltid prioriteres foran økonomiske interesser i forvaltningen av markaområdene. For å sikre dette ønsker vi å styrke kompetansen på naturmangfold og kartlegging av fremmede arter i kommunen, og bygge gode vernestrategier rundt dette. Det fordrer også gode samarbeid med nabokommuner om forvaltning og vern av biotoper og naturområder.

Vi vil jobbe for å:

- Hindre at flere rødlistede arter forsvinner fra Drammensregionen
- Etablere en juridisk bindende markagrense i samarbeid med omkringliggende kommune for å sikre bevaring av kommunens tur og friluftsområder
- Kartlegge spesielt verdifull natur i kommunen, blant annet ved å samarbeide med lokale kartleggingsmiljøer
- Oppdatere registreringer av artsforekomster og naturverdier jevnlig, og sørge for at de registreres i systemet Artsobservasjoner, inkludert tidligere kartlegginger
- Utvide naturreservatet ved Grunnane, gjennom å se på muligheter for å restaurere tidligere våtmarksområder
- Omregulere steinbruddet på Årbogen til Landbruks-, natur- og friluftsområde slik at drift ikke blir aktuelt
- Hindre spredning av svartelistede arter
- Arrangere årlige dugnader for å fjerne uønskede arter

RESTAURERING

MDG vil gjøre Nye Drammen til en internasjonal foregangskommune i kampen for å starte restaureringen av tapt natur. Vi vil ikke bare beskytte det vi har - vi vil også ta et steg videre. Det krever at kommunen tør å sette høye ambisjoner ved å lage forpliktende naturmangfoldplaner som har klare mål om å øke det biologiske mangfoldet i alle naturtyper og regioner i den nye kommunen. Vi vil gjøre marka til et pionerområde for fornyelse til villere natur, der industridriften legges om for å få tilbake variert, artsrik og fleraldret skog. I tillegg vil vi bruke urbane arealer for å legge bedre til rette for pollinerende insekter, og utvikle beplantningsplaner for å øke antallet nyttevekster som frukttrær og bærbusker og bie- og humlevennlige planter. Ut mot vannveiene vil vi jobbe for å reetablere de opprinnelige økosystemene som en gang har preget Drammenselvas delta ved utløpet i Drammensfjorden.

Vi vil jobbe for å:

- Lage en egen rewilding-/restaureringsplan for den nye kommunen

- Videreføre satsningen på rewilding og trappe opp bevilgningen gradvis til 5 millioner årlig fra 2023
- Åpne og restaurere minst fire nye bekker og elver som ligger i rør innen 2023
- Kvalitetssikre gjennomføringen av planen som skal lages for gjenåpning av bekker i sammenheng med fremtidige byggeprosjekter
- Etablere flere gyteområder for ørret
- Kjøpe opp skog som har stort potensial for restaurering
- Etablere og sikre skjøtsel av flere nye blomsterenger, slåtteenger og tørrbakker
- Ta vare på blomsterengene langs veikantene og forby plantegifter i skjøtsel
- Forby kantslått til etter blomstringstiden
- Motivere privatpersoner, bønder og grunneiere til å ta vare på biologisk mangfold og til å ha insektvennlige planter på privat grunn
- Forby bygging på artsrike kulturlandskap, som slåttemark
- Lage en planteplan som sikrer beplantning av offentlige arealer med insektvennlige planter
- Legge til rette for naturaktiviteter for publikum i vernede områder for å lære mer om vern og det som vernes

DYREVERN OG DYREVELFERD

Hensynet til dyrenes interesser blir nesten alltid glemt og nedprioritert. De Grønne lover å være dyrenes røst i kommunestyret når beslutninger som angår dyr skal fattes. Vi vil bevare og reparere leveområdene for ville dyr, og ha en dyrevelferdspolitik som husdyr og kjæledyr behandles på en respektfull måte.

Vi vil jobbe for å:

- Opprette en støtteordning for søkbare dyrevelferdsmidler
- Sette dyrevelferdsmessige hensyn som forpliktelse i kommunale innkjøpsprosesser
- Avvise alle søknader om å drive produksjonsdyrehold som inkluderer hold av dyr i bur
- Sikre at kommunen i sine innkjøpsrutiner sier nei til egg fra burdrift, produkter fra pelsdyroppdrett, foie gras fra tvangsfôrede dyr eller unødvendige varer produsert/testet med smertevoldende dyreforsøk
- Sikre at kommunale institusjoner og kantiner velger det alternativet som gir best dyrevelferd ved bruk av animalske produkter
- Belønne bønder som satser på dyrevelferd over minimumskravene
- Støtte opprettelse av flere smådyrsentre
- Etablere flere friområder og hundeparker der hunder kan løpe fritt
- Forby utleie av kommunal grunn til sirkus med ville eller eksotiske dyr
- Si nei til all jakt på fredede rovdyr i Drammen kommune
- Opprettholde jaktforbudet på gaupe i kommunens skoger inntil bestanden når et bærekraftig nivå
- Legge til rette for at ynglende gaupe etablerer seg i markaområdene
- Etablere flere viltoverganger, for å binde sammen leveområdene til dyrene

- Sette av midler til å forebygge tap av beitedyr til rovdyr, herunder rovviltavvisende gjerder og beredskapsbeite til akutte situasjoner
- Etablere kommunal biedrift
- Styrke og videreutvikle skjøtselsplanene for å beskytte fuglelivet i kommunens vann.
- Plante flere tettvoksende og frukt bærende busker for å skape gjemme- og hekkeplasser for fugler og gi fuglene mat om høsten
- Etablere hekkedasser for flaggermus, tårnseiler eller svaler på utkanten av broer
- Utstyre flere offentlige bygg med hekkedasser som er tilpasset til hullrugende fugler som stær, pølfink, tårnseiler, taksvale, m.m
- Installere hekkedasser for hullrugende vannfugler langs bredden av elva
- Gi tydeligere informasjon om hvor det er ønskelig å mate fugler og hvordan fuglene bør mates
- Lage plattformer som måker kan bruke framfor båtbyggere når de skal samle/hvile seg
- Utrede begrensning i bruk av bygningskonstruksjoner med store glassflater, for å redusere kollisjonsfaren for fugler
- Utrede tiltak for forebygging av lysforurensning

HVORDAN SKAL VI LÆRE, LEKE OG UTVIKLE HELHETLIGE MENNESKER?

Hele utdanningsløpet bidrar til å utvikle oss som mennesker. Barn og unge må oppleve det trygt i barnehage og skole og ha et tilbud av høy kvalitet. Derfor skal kommunen ha høyt kvalifiserte og tilstrekkelig med ansatte. Drammen kommune må ta høyde for å gi økonomiske insentiver for å rekruttere og beholde pedagoger i barnehager og skoler. I tråd med samfunnsutfordringer og nye læreplaner mener vi at alle barnehager og skoler i Drammen må satse mer på tverrfaglige, praktiske miljøopplærende tiltak og aktiviteter, spesielt i lokalmiljøet. Pedagogiske verktøy for kontinuerlig miljøundervisning og bærekraftig utvikling skal bidra til at alle barnehager og skoler Grønt Flagg-sertifiseres og blir en del av Eco-Schools-bevegelsen internasjonalt, samtidig som krav, retningslinjer og læringsmål i nye læreplaner og rammeplan blir oppfylt.

BARNEHAGE

Alle barn i barnehage skal ha et godt barnehageliv. Det inkluderer en hverdag hvor voksne gjenkjenner og dekker barns behov for omsorg, trygghet og inkludering på en arena hvor foresatte ikke er tilstede. Det fordrer at barnehagen har tilstrekkelige ressurser til å gjennomføre sitt mandat – og til å ta det et skritt videre inn i en grønn fremtid. Barnehagene må arbeide med kompetanseutvikling, kartlegging og dokumentasjon for å heve kvaliteten på tilbudet. Alle barn i Drammens barnehager bør være godt kjent med natur og dyreliv i eget nærmiljø. Bruk av marka og områder ved fjorden og elva er naturlige ressursområder for barnehagene. Vi er opptatt av at barnehager er plassert der folk bor og minimerer biltransport til og fra barnehagene.

Vi vil jobbe for å:

- Oppfylle bemanningsnormen i hele åpningstiden
- Ha høyere barnehagelærertetthet enn minstenormen
- Innføre Grønt Flagg-sertifisering av alle barnehager i Drammen
- Etablere kommunale naturbarnehager og barnehager med mulighet for økologisk dyrehold
- Gi alle pedagogiske ledere i barnehagene to timer ekstra plantid gjennom et ekstra tilskudd til hver barnehage
- Garantere at søsken får plass i samme barnehage
- Sikre fortsatt gratis kjernetid i barnehagene for 3-, 4- og 5-åringer
- Innføre to årlige barnehageopptak
- Etablere flere åpne barnehager
- Utvikle kjøkkenhager i barnehager

GRUNNSKOLE

Elevene skal oppleve en skole som fremmer likeverd og likeverd, bekjemper alle former for diskriminering og støtter elever i å bli selvstendige, informerte og ansvarlige deltakere i samfunnet. Skolen skal være et trygt og inkluderende miljø med de beste muligheter for å lære. Vi vil spesielt utvikle respekt for naturen og vilje til å ta vare på miljøet for et bærekraftig samfunn. Derfor er det viktig å støtte skolenes tverrfaglige arbeid rundt folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, samt bærekraftig utvikling, gjerne i lokalmiljøet. Utstrakt bruk av marka, samt områder rundt elva og fjorden inngår i slike læringsprosesser. I tillegg skal skolen være relevant for dagens og fremtidens arbeidsmarked. Det innebærer å stimulere kreativitet, innovasjon, samt opplæring i programmering i skolen. Fremtidens arbeidsmarked er også i økende grad internasjonalt rettet og eksisterende språkkompetanse hos elevene må anses som en ressurs som må videreutvikles. De kreative sidene ved mennesket styrkes også gjennom virkemidler som kunst, musikk og kulturarv i skolen.

Vi vil jobbe for å:

- Oppfylle lærernormen på alle trinn
- Innføre Grønt Flagg-sertifisering av alle skoler i Drammen
- Utvide Marienlyst skole, og sikre gode midlertidige løsninger for skolen i mellomtiden
- Sikre gratis skolemåltid, frukt og grønt, basert på kortreiste, økologiske råvarer
- Satse sterkere på gründerkurs og inkludere samvirke og sosialt entreprenørskap i undervisningen
- Styrke karriereveiledningstjenesten i grunnskolen
- Sikre at faglig kartlegging av elever systematisk brukes til støtte for bedring av elevers læringssituasjon
- Styrke overgangsordningene mellom barnehage og skole, barneskole og ungdomsskole, og ungdomsskole og videregående skole
- Innføre mobilhotell på alle skoler slik at telefonen kun er tilgjengelig dersom lærer ønsker det i timene
- Sikre at det er sosialfaglige medarbeidere på alle barneskoler
- Opprettholde nåværende spesialpedagogiske tilbud
- Gjenetablere eller etablere skolehager ved alle kommunens skoler
- Integrere dyrking av frukt og grønnsaker som en del av tverrfaglig grunnskoleundervisning
- Sikre at nyankomne innvandrere gis rett til å få undervisning i og ta opp igjen eksamen i ungdomsskolefag i en særskilt innføringsklasse før de starter på videregående skole
- Sikre godt samarbeid mellom Drammen og Viken for å ivareta et godt tilbud for nyankomne elever 16-24 år som har rett til grunnskoleopplæring
- Sikre gode kartleggingsrutiner av nyankomne elevers fag- og språkferdigheter på grunnskolenivå for å sikre at de får en tilpasset ungdomsskoleutdanning som forbereder dem til oppstart på videregående skole

SFO / AKS / IFO

Skolefritidsordningen (SFO), aktivitetsskolen (AKS) og Idrettsfritidsordningen (IFO) skal gi barna god omsorg og legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter. Arealene til SFO, AKS og IFO skal tilrettelegges slik at de gir gode utviklingsvilkår for alle barn og ivaretar en bærekraftig utvikling. Det må også være et tett samarbeid mellom skole og SFO/AKS/IFO for å sikre et trygt og godt psykososialt miljø for alle barn.

Vi vil jobbe for å:

- Sikre gratis SFO/AKS/IFO til barn fra lavinntektsfamilier
- Sikre gratis SFO for barn med særskilte behov i 5.-7. klasse
- Sikre at finansieringsordninger som etableres for barn fra lavinntektsfamilier for deltagelse på kommunal SFO også tilbys med kommunal finansiering der hvor barnet i stedet deltar på IFO i regi av frivillig organisasjon
- Innføre kulturskoleundervisning som en del av SFO/AKS-tilbudet
- Styrke samarbeidet mellom frivillige lærerstudenter og AKS/SFO

LÆRERNE

Barnehagelærere og lærere i grunnskole gjør noen av de viktigste jobbene i samfunnet vårt: de utdanner innbyggere og borgere i og for fremtidens samfunn. Det krever høy kompetanse, fleksibilitet, kreativitet, samt personlig, faglig og samfunnsmessig engasjement. Det bør belønnes med lønn, faglig tillit og godt samarbeid.

Vi vil jobbe for å:

- Ha høyere lærertetthet enn minstenormen på skolene
- Øke ansattnormen til en ansatt per to barn på småbarnsavdelinger i barnehager
- Tilføre lærere arbeidslivskompetanse gjennom å etablere hospiteringsordninger med arbeidslivet
- Sikre at alle skoler i Drammen har lærere med spesialkompetanse på musikk, kunst og formingsfag

HVORDAN SKAL VI REISE?

I 2018 ble ny Buskerudbypakke 2 vedtatt av lokalpolitikere. Den forutsetter at all vekst i persontrafikken i de store byområdene skal skje med kollektivtransport, sykling og gåing. Dette stiller strenge krav til politikken i den nye kommunen. Den beste mobilitetsstrategien vil være å redusere transportbehovet gjennom god arealpolitikk. Vi ønsker nærhet til funksjoner og tjenester. Samferdselspolitikken må bygge opp under denne strategien. Denne strategien skal også ha stort handlingsrom for å gjøre transporthverdagen enklest mulig for myke trafikanter, og å satse på elektrifisering av framkomstmidler. Vi vil bygge reisen inn i nye Drammen rundt disse ideene.

MYKE TRAFIKANTER

Vi ønsker å legge bedre til rette for fotgjengere, rullestolbrukere og syklister i Drammen, og snu hegemoniet i samferdselspolitikken slik at myke trafikanter prioriteres høyest. Det skal skje gjennom bedre framkommelighet, ulike tiltak for å få bedre harmoni mellom syklister, fotgjengere og motoriserte kjøretøy, og å legge til rette for enkel bruk av sykkel/elsykkel på arbeids- og fritidsreiser.

FOTGJENGER OG SYKLIST

Det skal bli enklere og hyggeligere å gå til fots og sykle hele året. Elsykkelens inntog har nå gjort behovet for gode sykkelveier ekstra stort og akutt. Derfor blir bygging av gang- og sykkelveier, og øvrig tilpasning til dette, svært viktig i kommende periode. Vi vil jobbe for å prioritere investeringer i sykkelveier i byvekstavtaler/bypakker og i porteføljestyringen av disse.

Vi vil jobbe for å:

- Bygge sammenhengende gang- og sykkelforbindelser på tvers av hele den nye kommunen, slik at det er mulig å gå og sykle hele veien fra Steinberg til Brakerøya til Berger
- Bygge ut og utbedre sykkelveinettet med flest mulig sammenhengende og trafikksikre sykkeltraseer gjennom hele kommunen
- Etablere rød asfalt som en regel ved alle utbedringer og etableringer av egne sykkelfelt
- Etablere en helårs ekspressvei for sykkel fra Mjøndalen til Strømsø og fra Strømsø til Skoger via den gamle Vestfoldbanen når denne fraflyttes
- Etablere en egen avdeling eller egne stillinger i kommunen for sykkel og gange
- Åpne flere snarveier for fotgjengere
- Sørge for at gang- og sykkelveinettet vedlikeholdes, brøytes, feies og gjøres mest mulig attraktivt for bruk året rundt
- Øke til minimum 20% sykkelandel i arbeidsreiser i Drammen innen 2030
- Reetablere tidligere støtteordning for sykling i arbeidsoyemed, med kompensasjon ihht statens reiseregulativ.
- Etablere sykkelprioriterte lyskryss

- Gjøre alle kommunale arbeidsplasser sykkelvennlige, med sykkelparkering, ladeinfrastruktur til elsykler, og garderobe og dusjanlegg av høy kvalitet
- Etablere sykkelstativer under tak med mulighet til å låse hele ramma på sykkelen, ved alle naturlige steder i kommunen
- Etablere låsbare sykkelbokser, hvor det også er plass til varer o.l
- Etablere reparasjons- og vaskefasiliteter for sykkel ved sykkelparkeringsplasser

ELSYKLIST

Tilrettelegging for elsykkel handler om mer enn å bygge sykkelveier. Et av våre mål er at handleturer og mindre transportetapper innad i kommunen i størst mulig grad gjennomføres med dette transportmiddelet. Derfor bør folk flest og bedrifter gis enklest og billigst mulig tilgang til elsykler.

Vi vil jobbe for å:

- Elektrifisere og styrke bysykkelordningen, gjerne i samarbeid med Brakar, samt å etablere tilsvarende ordning også i Svelvik og Mjøndalen
- Støtte og eventuelt utvide/videreutvikle elsykkelbiblioteket i Drammen
- Bygge flere elsykkel-parkeringsplasser med lademuligheter eller låsbare rom for batterier
- Ha elsykler og eltransportsykler til bruk i tjenestereiser tilgjengelige på alle kommunens arbeidsplasser
- Lage en søknadsbasert støtteordning for at bedrifter skal kunne kjøpe inn eltransportsykler til varetransport

KOLLEKTIVTRANSPORT

Drammen kommune har ikke ansvaret for verken buss eller tog, men vi ønsker naturligvis å være en pådriver regionalt for bedre og billigere kollektivtransport. I tillegg kan vi initiere noen egne tiltak.

Vi vil jobbe for å:

- Sørge for at dagens busstilbud til Svelvik overdras av Brakar og styrkes
- Påvirke nasjonalt og regionalt for billigere reise, bedre integrert billettsystem og hyppigere avganger på buss og tog, samt et fullverdig natt-tilbud
- Ta initiativ til et prøveprosjekt der man enkelte dager i uka kan få refundert bussbillett mot å handle i Drammen, Mjøndalen og Svelvik sentrum
- Lage en ordning med Brakar for å sikre innbyggerne gratis buss på dager hvor luftforurensningen er så høy at restriksjoner på bilkjøring må innføres
- Sørge for at alle nye anbud i regi av Brakar er elektriske
- Lage en sammenhengende ladeinfrastruktur for el-busser i hele kommunen
- Gi lysprioritering til kollektivtrafikk før annen biltrafikk
- Innføre Rosa busser - minibusstilbud for eldre

- Utrede muligheten for å bygge jernbane på pilarer (eller i kulvert) fra Mjøndalen mot Hokksund, eller i skogkanten fra Gulskogen til Darbu, og jobbe for det beste alternativet
- Sikre elektrifisert Svelvik-ferge
- Utrede og jobbe for flere fjord- og elvekryssninger med ferge
- Etablere en bybane i Drammen, basert på teknologi som gir null lokale utslipp
- Elektrifisere drosjetrafikken innen 2023, ved å støtte opp om og være behjelpelig med ladeinfrastruktur

VEI, BRO OG BIL

Kommunen trenger et moderne og utslippsfritt transportsystem med fokus på sikkerhet og godt vedlikehold. Vi vil prioritere å reparere veiene vi allerede har før det bygges nye. For mange er det enklest og raskest å gå eller sykle, mens andre er avhengige av biltransport. Da må det bli lettere å velge elbil, med flere ladepunkter og gratis parkering.

BIL OG ELBIL

Vi vil føre en pragmatisk bilpolitikk for de som ikke bor i sentrumsområdene. Samtidig er det et mål å få flest mulig over på elbil, og da må vi øke antallet ladestasjoner i kommunen og legge til rette for at private aktører investerer i ladeinfrastruktur for å sikre en raskere utrulling av ladepunkter og frigjøre plass på gateplan. Vi ønsker også en offensiv satsing for å fremme bildeling og samkjøring.

Vi vil jobbe for å:

- Sikre at Drammen kommune får en utslippsfri kommunal bilpark innen 2023
- Etablere minst 100 nye ladestasjoner for elbil i kommunen hvert år de neste fire årene
- Sørge for at minst 30 prosent av alle boligsoneparkeringsplasser har ladepunkter
- Videreføre støtteordningen til boligselskaper for etablering av ladepunkter og styrke ordningen med 500 000,- årlig i perioden
- Sørge for at alle reserverte parkeringsplasser for kommunale virksomheter skal ha ladepunkter
- Gi elbiler gratis passering i den kommende bompengeringen
- Gi fritak for bompenger for tunge kjøretøy som går på elektrisitet eller hydrogen fram til 2025
- Sørge for at alle nye biler i kommunal regi er nullutslippsbiler
- Sikre at kommunen har nok egne nullutslippskjøretøy, slik at ingen kommunalt ansatte skal trenge å stille egen bil i tjeneste
- Gjeninnføre årskort på bompaseringen i Ulevannsveien, med en høyere pris enn tidligere

BRO OG VEI

Vårt fokus er på å reparere veiene vi allerede har og ta igjen vedlikeholdsetterslepet. Vi vil unngå kapasitets- og trafikkøkende prosjekter, men prioritere viktige hovedferdselsårer. Gang- og sykkelbruer minsker behovet for bilbruk og binder folk sammen og vil derfor være en av våre hovedprioriteringer.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere en egen sykkel- og gangbru mellom Strømsø og Bragernes på nedsiden av Bybrua
- Bygge ny Holmenbru og Strømsøbru som et sammenhengende prosjekt, med hovedprioritering på at det blir trygt å gå og sykle
- Bygge ny Mjøndalsbru og la den gamle brukes av gående og syklende
- Sikre at det velges løsning ved bygging av nye bruer som tar hensyn til naturmangfoldet, med særlig fokus på å redusere kollisjonsfare for fugl
- Bygge ny Svelvikvei, og sørge for at eksisterende Svelvikvei stenges for gjennomgangstrafikk og reguleres om til hovedtrasé for gang- og sykkelvei
- Lage miljøgater av Rozenkrantsgate og Bjørnstjerne Bjørnsons gate ved å nedgradere dem til lokalveier, og hvor sykkelveier legges i adskilt veibane i egen trasé langs etablerte sidegater
- Bevilge større midler til reparering av veier
- Dimensjonere nye veier for å tåle forventede klimaendringer som overvannshåndtering og vedlikehold av veidekke
- Redusere salting av veier
- Lage et regnskap for veisystemet hvor all økt kapasitet på veisystemet ett sted, må kompenseres med redusert kapasitet et annet sted
- Sette som krav om at bygging av Tilfartsvei vest del 2 ikke innebærer videre utbygging av Konnerud. Dette må gjøres gjennom en forpliktende politisk avtale i kommunestyret. Dersom en slik avtale ikke lar seg gjennomføre vil vi gå mot Tilfartsvei vest del 2

PARKERING

Vi vil prioritere og synliggjøre parkeringshusene rundt Drammen sentrum fremfor gateparkering midt i sentrum. I både Mjøndalen, Svelvik og Drammen ønsker vi å prioritere elbiler; både personbiler og næringskjøring. Vi vil jobbe prinsipielt for at det skal være ladekapasitet ved alle nye parkeringsplasser.

Vi vil jobbe for å:

- Gi gratis parkering for elbiler i kortere perioder i Drammen sentrum
- Gi gratis og tidsbegrenset parkering på alle p-plasser i Svelvik sentrum og Mjøndalen sentrum
- Etablere flere dedikerte næringsparkeringsplasser for håndverkere
- Opprette egne parkeringsplasser for næringstransport på strøm

- Sørge for at kommunens parkeringshus har ladepunkter tilsvarende minimum 30 prosent av totalt antall parkeringsplasser
- Sikre muligheter for lading ved innfartsparkeringer
- Stille krav i reguleringsplaner om at alle p-plasser tilrettelegges for lading
- Innføre beboerparkering i alle kommunedeler som ønsker det
- Etablere flere dedikerte parkeringsplasser for bildeling, og integrere dette i beboerparkeringsordningen
- Innføre krav om at parkeringsplasser også må ha småparker (pocket parks), med krav om én minipark for hver 25. parkeringsplass, og evt én stor park for hver 100. parkeringsplass
- Differensiere på pris mellom parkeringshus og gateparkering, ved at parkeringshus skal være rimeligere enn gateparkering
- Jobbe nasjonalt for likebehandling av kjøpesenter-parkering og sentrumsbasert parkering, med mål om å gjøre det dyrere å parkere på kjøpesentre enn i sentrumsområdene
- Fjerne gratis parkering fra arbeidskontrakten til ledere i kommunen, og kompensér med tilsvarende i lønnsinntekt
- Fjerne minimumskravet til parkeringsplasser ved boligbygging sentralt og styrke maksimumsprinsippet
- Sikre strengere håndheving av parkeringsbestemmelsene
- Sette forbud mot at sentrale “branntomter” leies ut til private parkeringsselskaper

HVORDAN SKAL VI TA VARE PÅ HVERANDRE?

Mennesker som føler seg sett, som har god helse og som vet at de blir tatt i mot hvis de faller, tror vi også er lykkeligere mennesker. I dagens samfunn ser vi dessverre en utvikling hvor stadig flere melder fra om at de ikke har det bra. Vi mener det er på høy tid å gjøre noe med dette og vil bygge en friskere kommune med tiltak fra flere innfallsvinkler.

PSYKISK HELSE OG LIVSMESTRING

Vi mener at psykisk uhelse er en stor samfunnsutfordring. Derfor ønsker vi å gjøre tidenes løft for mental helse i Drammen. Vi tror det er besparende for både mennesker og økonomi å løse problemene før de oppstår. Derfor ønsker vi å vri fokuset på psykisk helse fra reparering og brannslukking over til forebygging.

TIDLIG INNSATS

Grunnlaget for god psykisk helse legges med bygging av gode relasjoner, godt kosthold, fysisk aktivitet og god søvnhygiene. Vi vil hjelpe barn og unge helt fra starten av livet til å bli trygge og selvstendige mennesker med gode forutsetninger for å mestre utfordringene livet byr på. Vi vil derfor ha flere fagpersoner inn i alle deler av oppveksten som barna våre kan støtte seg på, prate med og stole på – som gjør at det er tid til samtale med og oppfølging av alle som trenger det. Gjennom å styrke skolehelsetjenesten vil vi også skape et større fokus på psykisk helsevern og muliggjøre et tettere samarbeid med eksterne tjenester som barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk og barnevernet. Vi ønsker å forbedre koordinering og samarbeid mellom etater innenfor barnevern, sosialhjelp og tiltak mot barnefattigdom, og sikre et tett og forpliktende samarbeid mellom barnehagene og de ulike støttetjenestene (helsestasjon, pedagogisk-psykologisk tjeneste og barnevern).

Vi vil jobbe for å:

- Sikre at skolehelsetjenesten har tilstedeværelse minst tre dager i uka på alle skoler
- Sikre at det er sosialfaglige medarbeidere på alle barneskoler
- Etablere «e-helsesykepleier» for at ungdom kan kontakte sin skolehelsetjeneste gjennom digitale løsninger
- Sikre at alle skoler har tilgang på ambulerende team
- Ansette tilstrekkelig antall kommunale psykologer til å fjerne ventelistene for psykisk helse
- Tilby selvmordsforebyggende kurs til alle som jobber med barn og ungdom i kommunen
- Gi kommunen tilgang til egne sped- og småbarnsteam med utredningskompetanse på samspill og de minste barna, i samarbeid med spesialisthelsetjenesten, barnevernet og helsestasjonen
- Utvide ordningene for ambulant akutteam

LAVTERSKELTILBUD

Mye av det viktigste forebyggingsarbeidet gjøres utenfor skolene. Vi vil støtte lavterskelarenaer som tilbys av interesseorganisasjoner, ungdomshusene i kommunen og andre arenaer innen både kultur og idrett hvor barn og unge får muligheter til å bli utfordret, tatt på alvor og akseptert på måter skolen ikke kan gi dem, og oppnå sosiale relasjoner mange ikke ville fått ellers. Samtidig er det viktig å fokusere på bedre samspill mellom de som har med barn og unge å gjøre. Derfor ønsker vi å etablere et eget samarbeidsforum for dette. I tillegg ønsker vi å bruke sterke, unge stemmer blant influencere som ressurser i større grad og forsøke å inkludere dem i fagråd, komiteer og utvalg.

Vi vil jobbe for å:

- Styrke helsestasjonene med flere stillinger
- Utvide tilbudet til Helsestasjon for ungdom slik at dette er tilgjengelig også etter skoletid
- Utvide tilbudet til Helsestasjon for ungdom slik at dette omfatter et tilbud for psykisk helse
- Sikre at ungdomskubbene har tilgang på fagpersoner innen psykisk helse
- Styrke Fontenehuset, og særlig deres prosjekt for målgruppa 16-18 år
- Etablere et samarbeidsforum for alle som har med barn og ungdom å gjøre - skole, barnehage, idrettslag, foreninger, ungdomsklubber og andre
- Opprettholde Home Start (et familiestøtteprogram hvor frivillige besøker småbarnsfamilier med minst ett barn under skolealder, 2-4 timer i uken)

LIVSMESTRING I PRAKSIS

Vi vil supplere skolene med konkrete verktøy som kan brukes i undervisningen for å fremme psykisk helse på en god måte, særlig etter at "Livsmestring" trer inn i læreplanen. Det omfatter for eksempel å legge til rette for undervisning av elever på eldreheim, på bondegårder og i naturen, og å utvide samarbeidet mellom barnehager, skoler og sykehjem. Vi vil også styrke samarbeidet med frivillig sektor for å forebygge ensomhet blant eldre. Forebyggende hjemmebesøk må også kartlegge psykososiale behov. Vi vil også satse på tiltak for å forbedre psykisk helse for innvandrere, spesielt flyktninger.

Vi vil jobbe for å:

- Planlegge utbygging av skoler/barnehager og eldrementer slik at disse plasseres i nærheten av hverandre
- Øke bidragene til frivillig sektor der det arbeides med forebygging av ensomhet hos eldre
- Dedikere ressurser til et eget psykisk fagteam for oppfølging av flyktninger

PRIMÆRHELSE- OG SPESIALISTHELSETJENESTER

Grunnlaget for et godt liv legges ved en god start. Vi ønsker å fortsette bemanningsløftet for jordmødre som vi startet i 2019. Alle nyfødte skal få muligheten til oppfølging av jordmor hjemme etter fødsel, som også skal også følge opp prevensjonsveiledning og eventuell innsetting av spiral. Vi vil også styrke rettighetene til jordmødre som driver med hjemmefødsler. Drammens helsevesen kan bli enda bedre på overordnet nivå. Derfor ønsker vi å styrke lederutvikling i kommunale helse- og omsorgstjenester. Vi vil bygge gode lokale helsefagmiljøer, gjennom bevilgninger til kurs og etterutdanning. I tillegg ønsker vi at innbyggerne skal oppleve enda større tilgjengelighet fra helsevesenet.

Vi vil jobbe for å:

- Sikre at kommunen har nok kommunale jordmødre til at det finnes én jordmor per 100 gravide
- Sikre at alle nyfødte får muligheten til hjemmebesøk av jordmor

FOREBYGGENDE HELSEARBEID

Kosthold, fysisk aktivitet og søvn er av avgjørende betydning for hvordan vi har det fysisk og mentalt gjennom hele livsløpet. Vi vil fremme betydningen av dette og hvor mestringsfølelse er helt avgjørende. Derfor ønsker vi tiltak som fremmer fysisk aktivitet, samt å styrke helseaspektet i den utdanningen HMS-ansvarlige og vernebud får. Videre vil vi ha fokus på aleneforeldre og familier som trenger ekstra oppfølging. Derfor vil vi opprette et avlastningstilbud for aleneforeldre som kan brukes til barnevakt. Tilbud om familiehjelp bør gjøres mer kjent for innbyggerne. Vi vil sørge for å ha beredskap for barnefamilier når foreldrene blir syke og ikke kan ivareta omsorgen for barnet over en kortere eller lengre periode. Vi vil bruke barselgrupper som inkluderingsarena, og samarbeide med alle helsestasjoner om et bedre barselgruppetilbud.

Vi vil jobbe for å:

- Gjøre Frisklivssentralene tilgjengelig for flere grupper
- Sikre at Frisklivssentraler er tilgjengelige i alle kommunedeler, slik at lavterskeltilbud er «rett utenfor stuedøra»
- Sikre at krisesenteret beholder dagens ressurser
- Gi støtte til avlastningstilbud for småbarnsforeldre med spesielle behov
- Opprettholde støtten til Barnas Stasjon
- Beholde og styrke Migra Helsestasjon
- Sikre at Lov om omsorgslønn øremerkes i budsjettene
- Gjøre reglene for å søke om omsorgslønn mer kjent og tilgjengelig
- Etablere et tilbud om sorggrupper på alle helsestasjoner

KOSTHOLD

Vi ønsker å tilrettelegge for et miljøvennlig og helsebringende kosthold for alle. Derfor vil vi oppmuntre til et økt tilbud av økologisk, vegetarisk og vegansk mat både i kommunal regi og blant bedrifter, og sette et mål om å redusere bruken av animalsk protein i maten i kommunale institusjoner og kantiner. Vi ønsker også å oppmuntre til et økt tilbud av kortreist mat. Vi ønsker å etablere folkekjøkken – møteplasser hvor butikker donerer overskuddsmat, og folk fra alle samfunnslag kan møtes ukentlig for å lage og spise gode måltider i fellesskap. Det motvirker ensomhet, fattigdom og utenforskap. Vi ønsker et næringsrikt og smakfullt mattilbud hos hjemmeboende og institusjonaliserte eldre. Vi vil styrke den ernæringsfaglige kompetansen i barnehager, sykehjem og andre institusjoner. Barna bør inkluderes i matlaging, og følge maten fra jord til bord.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere folkekjøkken i flere kommunedeler
- Innføre et fast vegetarisk og vegansk tilbud i alle kommunale institusjoner og kantiner
- Øke andelen av norsk og økologisk mat og drikke i kommunale institusjoner og kantiner
- Tilby minst fire næringsrike måltider daglig til pasienter og beboere som er underlagt kommunal omsorg

ELDREOMSORG

Eldre bør få økte tilbud i takt med at egne evner til å ivareta sine behov svekkes. Vi vil prioritere å utvikle hjemmebaserte tjenester. Samtidig ønsker vi kvalitet i omsorgsboligene, med helseteknologi for å trygge og hjelpe beboerne. Derfor vil vi intensivere utrulling av velferdsteknologi. Vi vil involvere eldrerådene tidlig i alle saker som angår eldres levekår, og styrke inkludering av eldres interesseorganisasjoner i relevante politiske organer. Drammen trenger mer kunnskap om å kunne ivareta eldre innbyggere, og derfor vil vi øke fokuset på å tilknytte kommunen geriatrisk kompetanse. Vårt mål er at Drammen kommune oppfyller Verdighetskravet.

Vi vil jobbe for å:

- Sikre at eldre kan bo hjemme så lenge de selv ønsker, og satse stort på hjemmebaserte tjenester
- Utvikle fagteam for lindrende omsorg i hjemmet for alvorlig syke og døende
- Sikre nok fysioterapeuter til kommunens helsetjenester
- Opprette et medvirkningsutvalg for sykehjem og hjemmebaserte tjenester
- Sikre tilstrekkelig geriatrisk kompetanse på helsestasjonene for å ha et fullverdig tilbud til eldre
- Etablere faste team for hver bruker av omsorgsboliger
- Tilby enerom til flere

- Opprette samlede rehabiliteringsplasser med kvalifisert personell i egne avdelinger på helsehus og sykehjem
- Styrke og satse på rehabiliteringssentrene og bo- og servicesentrene
- Si nei til fritt brukervalg i hjemmesykepleien

RUSOMSORG

Vi ønsker fokus på rehabilitering som hindrer at brukere faller tilbake etter avrusning. Et viktig verktøy er tverrfaglige team som leverer alle typer tjenester som brukeren har behov for, blant annet integrert behandling av rus og psykisk lidelse og tett individuell oppfølging rettet mot arbeid, familie, fritid og bolig. Vi vil gjøre Drammens lavterskeltilbud tilgjengelige for alle rusavhengige som oppholder seg i kommunen, og opprette sprøyterom ved behov. I tillegg ønsker vi et særlig fokus på å gi pårørende til rusavhengige hjelp og støtte i en vanskelig situasjon.

Vi vil jobbe for å:

- Redusere egenandelen for rehabiliteringstilbud
- Opprette stillinger for mennesker som trenger hjelp til å komme videre i arbeidsrettet aktivitet etter gjennomført avrusning
- Bygge overgangsboliger for å unngå at brukere blir skrevet ut til hospits etter behandling
- Gi støtte til Marita-stiftelsens tilbud i Mjøndalen
- Utvide bruken av ACT- og FACT-team
- Opprette Strax-hus og MO-sentre i ulike deler av kommunen
- Legge til rette for helsehjelp for fysiske sykdommer i tilknytning til Strax-hus og MO-sentre
- Sørge for at LAR (Legemiddelassistert rusbehandling) er lettere tilgjengelig
- Øke tilgangen på Subutex
- Hindre at ARP (Avdeling for rus og psykiatri) flyttes til Sandvika

VERN MOT VOLD, OVERGREP OG UØNSKET OPPMERKSOMHET

Barnevernet trenger større ressurser slik at de kan få muligheten til å jobbe med omfanget av sakene de har. Vi vil styrke kompetansen om vold og overgrep blant alle som jobber med barn og ungdom, og sikre at skolene har gode rutiner for systematisk arbeid i bekjempelse av diskriminering, mobbing og hatprat. I tillegg vil vi styrke støtteapparatet for barn av voldelige foreldre, barn av foreldre med rusproblemer og barn av foreldre med psykiske lidelser ettersom disse møter spesielle utfordringer i hverdagen. Vi vil også ha et spesielt øye for eldres vern mot overgrep.

Vi vil jobbe for å:

- Øke antall stillinger i barnevernet

- Opprettholde støtteordninger til organisasjoner som jobber med barn og unge som utsettes for vold
- Innføre et tilbud som «Vern for eldre» etter modell fra andre kommuner

HVA SKAL VI FYLLE LIVENE VÅRE MED?

Alle bør ha rett til muligheter for å uttrykke seg kunstnerisk og religiøst - for å utøve idrett og fysisk aktivitet – og for å oppleve kultur og friluftsliv. Derfor fremhever vi bredde framfor elite som et grunnleggende mål i dette kapitlet. Et annet hovedprinsipp er å fylle opp og benytte det vi har av arealer og arenaer – før vi bygger nytt. Like muligheter for barn og unge er viktig for oss. Vi vil derfor at alle ulike tiltak og ordninger, organisasjoner og strukturer rettet mot barn og unge blir sett i sammenheng, og innrettes slik at de utfyller og kompletterer hverandre og trekker i samme retning. Vårt mål er å fylle livene til drammensere med mest mulig spennende, godt og meningsfylt innhold.

KULTUR

Vi mener at nivået på kulturlivet og kommunens attraktivitet henger tydelig sammen. Det innebærer bred tilgang på kulturopplevelser, en kulturskole som gir alle muligheten til å uttrykke seg kunstnerisk, biblioteker som gir alle rom for å lære, reflektere og ytre seg, rammer som gjør det mulig å leve av kunst og som gjør det mulig å utvikle kulturnæring, bestemmelser som sikrer vern av uttrykk og minner, og arenaer som gir gode rammer for øving og framvisning. Vårt mål er at nye Drammen i løpet av fireårsperioden løfter seg opp på topp 30 på alle vurderingsområdene til Norsk Kulturindeks.

PÅ TVERS AV KULTURFELTET

Selv om behovene og ønskene til ulike kulturuttrykk varierer, så går noen felles utfordringer igjen over hele feltet. Det går særlig på rammene til amatørfeltet og det frivillige kulturlivet – både økonomiske midler, men også arealer, hvor vi mener utviklingen av skolene spiller en viktig rolle. Vi ser et stort behov for at kulturlivet opplever næringsvekst og får større egeninntekter. Dette mener vi at kommunen bør bidra aktivt til å stimulere. Vi vil dyrke spydspissene fra de gamle kommunene og dra nytte av deres kompetanse og miljøer. Derfor vil vi bevisst styrke Fossekleiva Kultursenter i Svelvik, Portåsen i Nedre Eiker og Strømsø Ateliersenter i Drammen.

Vi vil jobbe for å:

- Øke potten for husleietilskudd til frivillige kulturaktører
- Øke størrelsen på frie søkbare midler til produksjoner for frivillige
- Øke størrelsen på frie søkbare midler til produksjoner for profesjonelle miljøer og kunstnere
- Etablere flere ad hoc-kulturstøtteordninger for å frigjøre flere raske kulturmidler
- Kreve at planene for nye skoler tilpasses behovene til det frivillige kulturlivet
- Øremerke en ressurspott til det frivillige kulturlivets rolle på skolene, for å kompensere skoleadministrasjonene for merarbeid og erstatning av slitasje på skolens utstyr
- Lage en egen plan for de produserende kunst- og kulturmiljøene i kommunen

- Støtte etablering av et nytt Drammen Kulturråd, etter modell fra Drammen Idrettsråd
- Lage en bærekraftig modell som sikrer arrangører, utøvere og opphavsmenn inntekter/kompensasjon ved kommunal digital strømming av arrangementer
- Etablere en felles informasjonskanal for alle arrangementer, med likeverdig tildeling av plass for alle kulturaktører og uten mulighet for å kjøpe ekstra eksponering
- Sette opp digitale skjermer med informasjon om aktuelle arrangementer på strategiske steder rundt i kommunen, hentet fra informasjonskanalen
- Kjøpe ut en viss mengde reklameplass på Kinocitys visninger og reservere til frivillige kulturaktører
- Øremerke en viss andel av kommunens reklameplass gjennom eksisterende avtaler med JC Decaux og Clear Channel til frivillige kulturaktører, kostnadsfritt og med demokratisk tildeling av plass, ved reforhandling av dagens avtaler
- Sette av flere vegger og offentlige arealer til plakatering

KUNSTNERØKONOMI

Kunstnere er blant yrkesgruppene i Norge med lavest gjennomsnittsinntekt. Mange arbeider innenfor uttrykk som har små muligheter til å bli kommersielt bærekraftige, men som likevel er svært viktige for mangfoldet i det totale publikumstilbudet. Derfor er det viktig med gode og forutsigbare støtteordninger og stipender som gjør det mulig å satse på å leve av å være kunstner, og kommunen må være en aktiv oppdragsgiver, både gjennom innkjøp og engasjering av kunstnere på andre vis.

Vi vil jobbe for å:

- Kjøpe inn mer kunst fra lokale kunstnere
- Øke avsetning til kunstnerisk utsmykning, og satse mer på kunst i det offentlige rom
- Engasjere flere lokale kunstnere i programmeringen av Den kulturelle skolesekken
- Oppfordre til bruk av unge, lokale musikere som oppvarmingsartister på konserter gjennom vekting av tildelingskriteriene i arrangementsstøtteordningene

KULTURSKOLE

Kulturskolen er det første møtet med utøvende kunst for mange barn, og kan være den eneste muligheten mange barn får til å delta i organisert kunst- og kulturaktivitet. Derfor er det viktig for oss at kulturskolen får et solid løft fra tilbudet slik det er i dag. Det innebærer å gi alle barn og unge nærhet og tilgang på tilbudet. Det må også være relevant for alle, gjennom bredde i fagtilbud. I tillegg må det være økonomisk mulig å delta på for alle. Vi ønsker også at kulturskolens pedagogkompetanse benyttes av det ordinære grunnskoletilbudet i større grad. Vårt overordnede mål er å øke antall kulturskoleelever til minst 30 prosent av alle grunnskoleelever innen 2023.

Vi vil jobbe for å:

- Sikre kulturskoletilbud sentralt i Svelvik, Mjøndalen og Drammen
- Innføre kulturskoleundervisning som en del av SFO/AKS-tilbudet
- Sikre støtteordninger som gjør at alle barn har mulighet til å delta i kulturskolen
- Utvide kulturskoletimene fra 20 minutter til minimum 30 minutter
- Utvide kulturskoletilbudet med flere kunstformer, så alle har en undervisningsmulighet som oppleves relevant

STORE ARRANGEMENTER OG FESTIVALER

Drammen mangler en arrangementsstrategi. Kommunesammenslåingen er en god anledning til å igangsette arbeidet med en slik strategi så fort som mulig. Kommunen bør koordinere sine ressurser bedre for å tilrettelegge for arrangementer. Det bør gjøres enklere og mer forståelig å søke om å ha arrangementer. Kommunen bør i større grad bistå med arealer, utstyr og service. Vi ser stort potensiale i å bruke arrangement som verktøy for godt miljøarbeid, og vil gjøre en rekke tiltak for å fremme et grønt skifte gjennom opplevelsindustrien. Vi mener at Drammen bør øke tildelingene til festivaler og store arrangementer, men vri støtteprofilen mot prosjekter som gir mye tilbake for mange (men har begrensede muligheter til kommersiell egeninntjening), og prosjekter som med stor sannsynlighet kan vokse kommersielt gjennom et kommunalt bidrag. Kommersiell arrangementer som ikke viser evne til økt egeninntjening over tid vil vi nedprioritere. Vi ønsker også å satse på talentutvikling innen arrangørfaget.

Vi vil jobbe for å:

- Lage en arrangementsstrategi for Drammen
- Utvikle en arrangementsportal med kalender, kart, arenaoversikt og relevant info og tips/råd, som gjør det så enkelt som mulig å søke om å ha et arrangement
- Sette inn en dokumenterbar miljøstrategi med måloppnåelse innen gitte parametre som tildelingskriterium for kommunens arrangementsstøttemidler
- Utarbeide en oppdatert veileder om miljøarbeid på arrangement og distribuere til alle arrangører
- Lage en prøveordning hvor arrangører kan søke om forsterkningsmidler fra kommunen for å skape effektfulle miljøprosjekter sammen med sponsor tilknyttet større arrangementer
- Regulere ett eller flere store utendørsområder i Drammen til bruk som store utendørs konsertarenaer
- Investere i infrastruktur og mobile løsninger som arrangører kan benytte seg av gratis
- Gjennomføre en ringvirkingsanalyse med ett av kommunens større arrangementer som case

MUSIKK

Et levende konsertmiljø gjennom hele året danner publikumsgrunnlag for festivaler og andre enkeltstående tilbud. Et sterkt arrangørmiljø betyr også trygg og god tilgang på oppdrag for kommunens musikere. Derfor ønsker vi å satse på helårsarrangørene. I tillegg ønsker vi å prioritere de mest prekære behovene for nye arenaer. Ryggmargen i kommunens musikkmiljø er korps, kor og andre deltakende lavterskel-musikktilbud. I tillegg til tidligere nevnte tiltak ønsker vi å lytte aktivt til behovene som uttrykkes fra kor- og korpsmiljøene.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere en støtteordning hvor alle som arrangerer minst 10 konserter med billettsalg årlig sikres en støtte per konsert på inntil 10 000,-
- Gi Drammen Scener en betydelig økning i budsjettet, øremerket til egenprogrammering av innhold på Union og Teateret
- Lage en scene som kan benyttes til symfonisk musikk i Drammen
- Gi økt støtte til Portåsen, øremerket utvikling av utendørsscenen og tilpasning til ulike typer uttrykk
- Beholde og utvikle Musikkfest, som et årlig arrangement med gratiskonserter over hele kommunen

TEATER OG SPEL

Brageteatret har vært regionteater for Buskerud i en årrekke og en av Drammens stolteste flaggskip, og trenger en aktiv og stolt kommune i ryggen i årene som kommer. Vi vil jobbe hardt for å styrke Brageteatrets posisjon i den nye regionen, og inkludere utviklingen av teatertilbudet i Drammen tettere inn i arbeidet med nærings- og byutvikling. Vi ønsker også å satse konkret på to av våre viktigste arrangementer innenfor teater og spel, med ønske om at disse kan motivere unge talenter til å satse på scenekunst, samt at de kan være kompetansebanker for barne- og ungdomsteatrene. I tillegg ønsker vi velkommen arrangementer som kan løfte og synliggjøre de frivillige amatørmiljøene innenfor teater og scenekunst i større grad til hele befolkningen.

Vi vil jobbe for å:

- Igangsette arbeidet med nye produksjonslokaler for Brageteatret
- Arbeide aktivt med fylkesbenken fra Viken for å øke bevilgningene til Brageteatret over statsbudsjettet
- Sikre fast støtte til Svelvikspelet "Den Gode Hensigt"
- Sikre fast støtte til Figur i Fossekleiva
- Stimulere til etablering av en barne- og ungdomsteaterfestival eller ungdomsteaterfestival
- Stimulere til utvikling av standup- og impromiljøene i kommunen

KUNST

Vi ønsker vi å videreutvikle det offentlige kunsttilbudet til at det omfatter flere typer skulpturer og kunst innenfor flere deler av Drammen, og ta det videre ut i nærmiljøene. Vi vil sikre tilgang på gode lokaler for både produksjon og visning. Alle de tre kommunene har anerkjente gallerier som vi ønsker å løfte videre, og vi ønsker nye velkommen. Det gjelder også etablering av nye arbeidssteder. Vi vil også støtte arrangementer som løfter fram bredden og toppen i kunsten som produseres i og utenfor kommunen. Vi ønsker å gi tilbud som svarer til de unges ønsker innen visuell kunstutøvelse; gjennom tilbudet i kulturskolen og på ungdomsklubbene, samt gjennom støttemidler som kan løfte fram prosjekter som satser på kunst på barn og unges egne premisser.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere flere produksjons- og atelierlokaler
- Sikre videre drift av Strømsø atelierhus
- Etablere et årlig "Drammen Open" som en festival med åpne atelier, spesialtilpassede kunstprosjekter i gallerier og by- og tettstedsrom og en årlig feiring av kommunens kunstliv
- Etablere en skulpturtriennale
- Integrere mer bruk av kunst i det offentlige rommet i form av kunstnerisk utsmykning
- Styrke kommunens utsmykningsordning ved å øke prosentsatsen øremerket kunst og øke taket for investeringer
- Utvide ordningen med "sitteskulpturer" langs elvebredden til et prosjekt som omfatter flere typer skulpturer i flere by- og tettstedsrom
- Sikre at tilbudet for visuell kunst i kulturskolen møter interessen og behovet for plasser i målgruppa

BIBLIOTEK

Vi vil gi alle deler av den nye kommunen tilgang på et bibliotektilbud uten å måtte sette seg i en bil - enten det er gjennom folkebibliotek, skolebibliotek eller kreative utlånsmuligheter til de som har vanskelig for å komme til de ordinære tilbudene. Alle filialer av folkebibliotekene skal ha lengre åpningstider, meråpent-tilbud, og bredde i innholdet som gjør det relevant, innbydende og enkelt for alle å benytte. Vi vil ha enda mer åpen aktivitet på bibliotekene. Ansvar for og friheten til å utvikle dette vil vi legge til bibliotekene selv og deres fagkompetanse, og ønsker å gi større økonomisk handlingsrom til programmering. Det skal samtidig tilrettelegges for at eksterne bidragsyttere også kan supplere tilbudet med egne arrangementer.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere en filial av folkebiblioteket i hver kommunedel
- Samarbeide med frivillige for å utvikle utlånsstilbud til de som har vanskelig for å komme seg til biblioteket

- Sikre fortsatt gratis tilbud på alle biblioteker
- Øremerke større midler til programmering av arrangementer på alle bibliotekene
- Sikre at det er gratis å leie bibliotekene til arrangementer som faller innenfor det naturlige bruksområdet
- Etablere skolebibliotek på alle barne- og ungdomsskoler
- Utvide åpningstidene på filialene til folkebiblioteket
- Innføre meråpent på flere filialer av folkebiblioteket
- Innføre søndagsåpent på flere filialer av folkebiblioteket

DANS

Vi vil at Drammen satser på dans på en helt annen måte enn i dag. Drammen har et ganske godt tilbud innen organisert danseundervisning, med mange private skoler i tillegg til kulturskolens tilbud. Utfordringen med de private tilbudene er at de koster mer enn mange har råd til. Samtidig er kapasiteten i Kulturskolen begrenset, og nivået på tilbudet er ikke like høyt og bredt som de private skolene har. Vi ser derfor behovet for en økning av antall friplasser, og ønsker at Kulturskolen kjøper ut et betydelig antall plasser fra de private skolene. Vi vil gjerne utrede mulighetene for sterkere samarbeid mellom kulturskolen og en eller flere av de private skolene. Vi vil også gjøre tiltak som møter behovet for steder hvor ungdom kan koreografere selv, være kreative og danne egne crew, samt visningsareaner for å presentere.

Vi vil jobbe for å:

- Styrke dansetilbudet i kulturskolen gjennom å kjøpe ut et stort antall dansetimer fra de private danseskolene
- Sikre flere friplasser på kulturskolen; herunder dans
- Etablere flere steder hvor ungdom kan koreografere selv og danne egne dansecrow
- Sikre Ungdomshuset G60 tilgang til dansekoordinator etter behov

FILM

Vi ønsker å gjøre filmfeltet tydeligere og mer likestilt med øvrig kultur i kommunen. Det er et behov for å skape flere muligheter for å bringe filminteressert ungdom/unge voksne sammen for å lage film, og at de har arenaer for å vise hva som lages. Vi ønsker å legge økonomisk til rette for at miljøene som allerede har fagkompetanse kan peke ut en satsning som vil skape økt filmproduksjon blant talenter. Det er sterke miljøer for publikumsformidling av film i Drammen, og vi ønsker å styrke disse, samt å bruke dette som arena for å løfte nye kreative talenter.

Vi vil jobbe for å:

- Gi Drammen Filmklubb fast driftsstøtte og gi klubben i oppdrag å utvikle en større prisutdeling og visningsarena for unge filmskapere
- Gjøre avtaler med Åssiden VGS, Akademiet VGS og Danvik FHS hvor kommunens kommunikasjonsavdeling forplikter seg til å gi skolenes elever og studenter praksisoppdrag innen innholdsproduksjon

MUSEUM, KULTURMINNEVERN OG TRADISJONSKULTUR

Vi vil at Drammen styrker sitt fokus på vern av kulturminner og kulturarv. Noe av det mest unike med Drammen finner vi i arkitekturen, og derfor ønsker vi enda mer juridisk bindende vern enn det Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer gir. Vi vil legge til rette for at verneverdige bygninger tas i bruk på en fornuftig og ikke-ødeleggende måte, og vil restaurere verneverdige kommunale bygg i tråd med antikvariske prinsipper. Videre vil vi styrke registreringen av verneverdige bygg, bygningsmiljøer og parkanlegg i hele kommunen, og vi ønsker å styrke byarkivet som historiefremidler og kunnskapsbank. Vi vil ha økte bevilgninger til museene våre, men med økt undervisningsmessig tilrettelegging for barn og unge som et premiss.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere en egen 100 % stilling for byantikvar med et klart mandat
- Implementere Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i alle utbyggingsplaner
- Etablere kommunale støtteordninger for vernede og fredede bygninger
- Sikre at alle fredete kulturminner uansett får fritak for eiendomsskatt, dersom det skulle bli innført
- Restaurere verneverdige kommunale bygg i tråd med antikvariske prinsipper
- Opprette en egen støtteordning for kulturarv-/opplevelsesprosjekter
- Lage en egen plan for bevaring av kommunens unike arv av funksisbygg
- Etablere et senter for funksjonalistisk arkitektur
- Sørge for bevaring av de siste Drammenshusene som var dominerende i byen etter bybrannen 1866.
- Bevare og videreutvikle Globusgården
- Styrke museene i kommunen med økte kommunale bevilgninger
- Øremerke deler av museenes bevilgninger til å utvikle undervisningsopplegg som kan tilbys grunnskolen
- Påvirke nasjonalt for å øke statlige bevilgninger til museene i kommunen
- Trekke Friluftsmuseet ut av Drammen Museum og plasseres inn i en annen driftsform
- Sikre at Friluftsmuseet vedlikeholdes, ved faste årlige tildelinger øremerket dette formålet
- Opprette støtteordninger for å stimulere til produksjon av mer lokalhistorisk dokumentasjon og formidling

SPILL OG ESPORTS

Spill er en av de største kultur-, idretts- og fritidsaktivitetene blant unge og gamle og fortjener et løft i den nye kommunen. Dataspillnæringen er sterk og voksende og med tanke på nærheten til Oslo er det realistisk å håpe på etableringer i Drammen. Vi trenger da målrettede tiltak for å styrke talentutviklingen lokalt. Vi vil stimulere til utvikling av flere turneringer hvor både de som gamer for moro skyld og de som vil hevde seg internasjonalt kan få en

arena. Utviklere trenger arenaer for lavskala-uttesting av nye ideer, workshops hvor de kan få profesjonell veiledning, og stimuli til utvikling av ideer. Vi vil også løfte brettspill- og rollespill-miljøene og gi styrkede muligheter og arenaer for å bedrive lavterskelaktivitet innen både klassiske brettspill, laiving, rollespill og annet, samt legge til rette for talentutvikling innenfor sjakk, bridge og esports.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere alkoholfrie ungdomsarrangementer med konkurranser innen populære spill hvor finalene sendes på storskjerm på en kulturscene
- Etablere et stipend til beste app-prototyp, som markedsføres til skolene
- Oppmuntre til arenaer hvor man enkelt kan opprette uorganisert og organisert brettspillaktivitet

IDRETT

Våre viktigste prinsipper for idrettspolitikk er å inkludere flest mulig, hindre frafall, sikre bredde, bygge anlegg for flest mulig, utnytte anleggene på best mulig måte, redusere transport i forbindelse med idrettsaktivitet og styrke mangfoldet i aktivitetstilbudet. Vi vil vri fokuset fra bygging av nye anlegg til bedre utnyttelse av eksisterende anlegg, med tydelige prioritering for å inkludere flest og bredest mulig og med fokus på folkehelse og inkludering. Vi vil at Drammen i større grad enn i dag setter rammene for fordeling og bruk av kommunens anlegg, slik at de samsvarer med kommunens overordnede mål for folkehelse, inkludering og fysisk aktivitet. Samtidig er det viktig å ha gode arealer for alle som ikke kan eller ønsker å være en del av organiserte lag. Vi mener at idretten er en stor ressurs som kan brukes i større grad av samfunnet til ulike oppgaver, blant annet for å kutte klimautslipp og andre negative miljøeffekter.

ORGANISERT IDRETT

Fordelingsprinsippene og prisprofilen på leie av anlegg må tilpasses slik at hall- og bane-leien blir billigst mulig for breddeidretten og ikke eliten. Breddeidrettslagene må ha så rimelig tilgang på anlegg at de ikke trenger å kreve mer penger av sine medlemmer enn at alle kan delta. Vi mener dette er et bedre prinsipp enn å subsidiere barn fra familier med lavere inntekt. Idrettshallene bør ha åpningstider og brukstider som er tilpasset målgruppene. Vi stiller spørsmål ved økonomiske tildelinger som direkte eller indirekte går til elitesatsningen i idrettsklubbene. Vi ønsker heller å etablere et prinsipp om at jo mer innsats for breddeidretten – jo lenger rykker eliten framover i køen – ikke motsatt.

Vi vil jobbe for å:

- Omprioritere fordelingsprinsippene for halleie til tydelig fordel for breddeidretten
- Nedprioritere seniorlag uten tilknytning til breddeidretten ved fordeling av hall- og banetid, så lenge det ikke er av vektige hensyn slik som inkludering
- Begrense maks antall (f.eks 3-4) timer hall-/baneleie per lag som blir subsidiert av kommunen, utover dette øker prisen

- Effektivisere systemene for halleie, blant annet gjennom digitalisering
- Åpne idrettsanleggene for bruk i alle ferier og gi gratis treningstid i idrettshallene for all aktivitet for barn og unge, og andre prioriterte grupper
- Sanksjonere idrettsklubber med full pris eller å miste treningstiden dersom de ikke utnytter treningstidene; som et grep for å øke aktiviteten i idrettshaller og -anlegg

UORGANISERT IDRETT

Noen idretter er mindre egnet enn andre til organisert virksomhet, og mange ønsker heller ikke å delta organisert innenfor sin idrett. Det viktigste for oss er at alle får muligheten til å utøve sin idrett, ikke måten det skjer på. Vi mener det viktigste grepet Drammen kan gjøre for å sikre dette er å se på eksisterende arealer og hvilke muligheter som ligger for tilpasning til ulike idrettsaktiviteter, og etablere nye offentlige plasser på en slik måte at de kan benyttes til uorganisert idrettsutøvelse.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere nye områder for skating, sykling, ballspill og andre uorganiserte aktiviteter
- Heve kvaliteten og vedlikeholdet på eksisterende områder for uorganisert idrettsaktivitet
- Sikre at en viss andel tid på idrettsanleggene åpnes opp for fri og gratis bruk for barn og unge

IDRETTSANLEGG

Vi vil stille strengere krav til grønt miljøperspektiv ved bygging av nye anlegg, og kreve at miljø, bærekraft og ressurs- og energibruk står sentralt i behandlingen av prosjekter. Vi vil at nye idrettsanlegg bygges i tilknytning til skoler og etablerte samlingssteder for barn og unge, at behovet for transport minimaliseres og at det er mulig å komme dit på en trygg måte ved sykkel- og gangveier eller kollektivtrafikk.

Vi vil jobbe for å:

- Sikre at alle skoler har fasiliteter for innendørsaktivitet
- Ruste opp friidrettsanlegget på Marienlyst og sikre at det primært blir et anlegg for friidrett
- Bygge om Drammenshallen til et innovativt idrettsanlegg, så snart hallkapasiteten på nordsiden av elva er tilstrekkelig
- Fylle Drammensbadet og svømmehallen i Svelvik med mest mulig aktivitet og innhold, og vurdere oppussing av Eknes svømmehall i Krokstadelva
- Gi relevante innendørs idrettsaktiviteter tilgang på å bruke offentlige rom (som feks. Fylkestingssalen)
- Legge parkettgulv tilrettelagt for sportsdanseklubber og andre lag i egnede arealer, så de kan avholde konkurranser og treninger uten å måtte legge gulv selv
- Kombinere grønne tak med aktivitetstak der det er hensiktsmessig
- Forby gummigranulat på alle fremtidige kunstgressbaner

- Fase ut bruk av gummigranulat på kunstgressbaner i Drammen innen 2025

IDRETTE SOM SOSIAL SAMFUNNSAKTØR

Det ligger et stort klimapotensial i å kutte biltrafikk til og fra treninger, og det vil også frigjøre tid i hverdagen til foreldre. Vi ønsker å utfordre idretten på å legge mest mulig treningstid rett etter skoletid, og i bytte legge til rette for direkte transport mellom skole og anlegg. Idretten sitter på den største kompetansen om nettopp idrett og fysisk aktivitet, og derfor bør vi benytte oss av den i større grad for å fremme idretts- og mosjonsglede i alle deler av samfunnet. Vi heier på alle initiativer innen "Aktive lokalsamfunn"-paraplyen, og mener idretten i større grad bør slippes inn i skolen. Et viktig hinder for deltakelse i idrett er pris på det nødvendige utstyret. Derfor vil vi satse på å styrke utlåns- og bytteordningene for idrettsutstyr, i samspill med idretten. Vi heier på alle arrangementer som kan fremme økt idrettsglede for barn og unge, og ønsker å ha et særlig øye til konsepter som fremmer idrettsglede og inkludering for mennesker med ulike funksjonsnedsettelse.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere utstyrsdepoter ved idrettsanleggene slik at ungene ikke trenger å ta med utstyret hjem
- Sikre drift av de etablerte gratis utlånsordningene for idrettsutstyr
- Løfte initiativer for å etablere nye gratis utlånsordninger for idrettsutstyr
- Lage et prosjekt for tilbringerbusser med avgang etter skoletid fra skolen til idrettsanleggene, og tilbake til kollektivknutepunktene etter trening
- Utrede en strategi for bruk av idrettslagenes trenere i skolen
- Sikre drift av arrangementet "Idrett for Alle"

FRILUFTSLIV

Vi mener at retten til friluftsliv er grunnleggende og at friluftsliv bør inn som en sentral del av all offentlig planlegging. MDG har gått inn nasjonalt for grunnlovsfesting av allemannsretten, og vi ønsker å styrke det samme prinsippet lokalt. Dersom alle skal forstå verdien av en levende natur, så er det avgjørende at alle også har reell nærhet og tilgjengelighet til marka og kysten. Derfor ønsker vi å styrke vedlikeholdet av turstiene, kyststiene og friluftsansene i alle deler av marka/langs kysten, og bistå til å gjøre dem mer kjente. Vi heier på alle tiltak som bruker marka for å inkludere nye brukere. Vi anerkjenner DNT Drammen og Omegn og Drammen Friluftsforum som noen av kommunens viktigste partnere, og ønsker aktivt å støtte deres tilbud innenfor friluftaktiviteter og drift av lokale hytter og rutenett. Gjennom samarbeid med slike aktører ønsker vi også å hjelpe skolene til å få friluftsliv inn i undervisningstilbudet i større grad.

Vi vil jobbe for å:

- Løfte markedsføringen av dagens sti- og løypenettverk
- Vurdere ytterligere tilrettelegging for kyststi langs kysten der hvor det ikke kommer i konflikt med verneinteresser

- Prioritere vedlikehold og oppgradering av kommunale badeplasser
- Etablere flere "labbeløyper" (turløyper i marka som blir preppet eller tråkket opp på vinteren så man kan gå tur til fots)
- Sikre Drammen Friluftsforum driftsstøtte
- Sikre gratis leirskole til alle skoleelever
- Åpne flere "markaporter" og grøntdrag inn til marka, og oppgradere dem til lokale møteplasser/parkområder
- Opprette stillinger som badevakter på de mest populære badestedene i kommunen
- Gruslegge stien/veien opp Pukerudlinna, med et slitelag som gjør at bruken ikke går ut over sti/vegetasjon
- Videreføre grusveien ovenfor E134 helt ned til eksisterende turvei ved Miletjern, som vil gi sammenhengende turvei/sykkelvei gjennom skogen fra Drammen til Mjøndalen
- Legge til rette for organiserte elveturer innover fra Drammen med kano og kajakk og utleie av elbåter så kan folk reise på egenhånd
- Oppgradere huset på Nerdammen-demninga
- Bygge en ny hytte på Damslett
- Utvikle Spiralen som et utendørs-/friluftundervisningssted for skoleverket
- Sikre vedlikehold av aktivitetsløypa i Kjosterudjuvet
- Etablere en brukervennlig og lett tilgjengelig "føremelding" på nett som gir daglige oppdateringer om føreforhold og prepareringsstatus for skiløypene i kommunens markaområder
- Plassere ut flere avfallsbeholdere med egen beholder for panteflasker ved de populære utfartsstedene

FRIVILLIGHET

Å legge til rette for økt frivillighet vil spare kommunene for millioner. Verdiskapingen i det frivillige representerer 10% av statsbudsjettet. Dette kan forsterkes gjennom økt samarbeid mellom kommune, frivillighet og private. Ingen aldersgruppe bidrar mer i frivillig sektor enn de eldre. Med høyere levealder og flere og friskere eldre, kan vi forvente økt frivillig innsats av eldre i framtiden. Kommunene må legge til rette for å hente inn denne gevinsten. Derfor ønsker vi blant annet å styrke frivilligsentralene, som et potensielt knutepunkt for frivillig sektor, en igangsetter av lokale initiativer og en møteplass på tvers av generasjoner. Se for øvrig lenger opp i kapitlet for flere tiltak rettet mot frivilligheten på ulike felt.

Vi vil jobbe for å:

- Øke støtten til frivillige organisasjoner
- Etablere et kontaktpunkt i Drammen Kommune for frivilligheten
- Gi Frivilligsentralene lokaler til utlån til bruk for både etablert organisasjonsliv og uorganiserte initiativer, med bredde av funksjoner i utlånslokalene
- Etablere en felles portal med informasjon om og enkel mulighet til påmelding til alle frivillighetsmuligheter i kommunen

BARNE- OG UNGDOMSTILBUD

Vi mener at alle barn bør ha grunnleggende rett til å utforske de samme kultur- og idrettstilbudene, og at der det private markedet setter begrensninger så bør det offentlige kompensere. Lavterskelarenaene for ungdom er viktige for å gi alle typer unge steder å være seg selv, for å fange opp unge som sliter eller trenger noen å prate med, og som alternative øvings- og visningsarenaer. Vi heier på alle alternativer som kan gi barn og unge større tilgang på opplevelser, og søker mer kunnskap om hvordan vi kan bli bedre på dette. Vi vil være positive til å støtte alkoholfrie arrangementer, men også jobbe for å finne gode løsninger for å gi ungdom muligheten til å oppleve konserter der det serveres alkohol.

Vi vil jobbe for å:

- Prinsippfeste at kostnaden ved å delta i en fritidsaktivitet som får kommunal støtte ikke skal overstige 1000 kroner i året
- Etablere kommunale tilskuddsordninger til fritidsaktiviteter for barn i lavinntektsfamilier, som familiene kan søke på selv (ikke bare klubbene)
- Gi kontingentfritak i fritidsaktiviteter for barn og unge i familier med vedvarende lavinntekt
- Videreutvikle Bizzy-ordningen slik at det fylles på penger på kortene til barn og unge med lavinntektsbakgrunn, etter modell fra Asker
- Styrke ungdomshusene med økte driftsmidler
- Støtte etablering av flere ungdomshus- og klubber
- Opprette en portal hvor ungdom enkelt kan finne aktuelle tilbud
- Gjennomføre en kartlegging av barn og unges kulturbruk i Drammen; både som publikummere og som utøvere
- Støtte opprettelse av kreative verksteder for barn og unge

TILBUD FOR STUDENTER

Drammen har blitt en betydelig studentkommune. Vi vil at studentene skal ha det best mulig mens de bor her - og stimulere til at de blir her. Vi vil gi studentene et bedre kultur- og fritidstilbud, bidra til at flere kan ha praksis i Drammen og gjøre det mer attraktivt for nyutdannede studenter å jobbe i Drammen Kommune, og sikre at flest mulig har et rimelig sted å bo. Både med tanke på økt antall studenter og tilgang på rekruttering av relevant kompetanse til lokalt næringsliv er vi også positive til å få flere studieretninger til Drammen. Vi ønsker også å gi studentene en sterkere stemme i lokaldemokratiet.

Vi vil jobbe for å:

- Gi alle studenter ved USN Campus Drammen som folkeregistrerer seg i Drammen ett års abonnement på bysykkel
- Legge til rette for et nytt studenthus til Studentsamfunnet, med plass til konsertscene, festsal og arealer hvor studentene kan komme og gå og være seg selv
- Gi studentdemokratiet talerett i kommunestyret på lik linje med Ungdomsrådet, Eldrerådet og Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne

- Gi studentdemokratiet et kontaktpunkt i kommunen med tydelig mandat
- Tilby studentboliger på eldreheim, hvor studentene får bo og spise billig mot at de bidrar på institusjonen
- Samarbeide med Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge for å øke dekningsgraden for studentboliger i takt med behovet, som skal lokaliseres sentralt i Drammen og være tilpasset studenter med barn
- Samarbeide med Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge om barnehagedekning for studenter med barn ved USN Campus Drammen
- Påvirke slik at det etableres flere studieretninger i Drammen

KULTUR- OG FRITIDSTILBUD TIL ELDRE OG PÅ TVERS AV GENERASJONER

Selv om kroppen blir svakere så vil hjernen og sjelen fortsatt ha gode opplevelser. Når arbeidslivet tar slutt og de fysiske anstrengelsene gradvis må begrenses så blir kunstnerisk, åndelig og mental stimuli stadig viktigere. Vi vil sikre at det etableres aktivitetsentre for eldre i alle kommunedeler og at avstanden er kort til et senter som tilbyr spennende og meningsfylte aktiviteter for alle. I tillegg vil vi gjøre et løft for å sikre gode opplevelser innen kultur, natur, trim og mat, og samvær med dyr så ofte som mulig, for de som trenger permanent tilhold på hjem. For å øke antall møtesteder mellom generasjoner ønsker vi å benytte eldre og eldres livserfaring i undervisning. Vi vil lage fellesprosjekter som involverer både eldre og unge og hvor skoler og eldreinstitusjoner går sammen, og etablere eldreentre i tilknytning til der barn og unge også har sin aktivitet.

Vi vil jobbe for å:

- Sikre at alle institusjoner har minst tre gode kulturtilbud på huset hver uke
- Sikre at alle institusjoner har tilbud som legger til rette for sang, musikk og kontakt med dyr
- Sikre at alle pleietrengende som ønsker det får en tur ut i naturen minst en gang i uka
- Utvide sykkel-pilot-ordning for omsorgssentrene
- Implementere Sykkelvertprosjektet etter modell fra Bergen, hvor eldreinstitusjonene kjøper inn applikasjoner og utstyr så eldre kan sitte i stolen og sykle seg gjennom digitale ruter på skjerm
- Støtte etablering av boccia-baner tilknyttet eldreinstitusjoner
- Styrke tilgang til internett og TV på eget rom på kommunale institusjoner
- Tilby flere IT-kurs som gjør at eldre kan delta på digitale flater og ta i bruk velferdsteknologi
- Utvide ordningene matvenn, turvenn, sykkelvenn og liknende ordninger for pleietrengende
- Innføre tiltaket "Lyttevenn" hvor barneskolebarn møter seniorer for å lese tekster for dem og utvikler leseferdigheter

TRO, DIALOG OG TOLERANSE

Vi vil bygge broer mellom ulike kulturer, trossamfunn og livssyn. Dialog og toleranse er nødvendig for at vi skal kunne leve med forståelse og respekt for hverandre. Forskjeller, ulikheter og uenighet kan forstås som noe som bidrar til å bevege og utvikle samfunnet. Derfor ønsker vi å støtte arrangementer og arenaer som nettopp håndterer mangfoldet av tro og livssyn. Trossamfunnene er en hjørnestein for kulturtilbudet og utviklingen av kulturinteresse, og vi ønsker å støtte opp om menighetenes rolle som kulturaktør.

Vi vil jobbe for å:

- Endre kriteriene slik at kirken igjen kan søke på frie kulturmidler
- Støtte organisasjoner og arrangementer som skaper møteplasser på tvers av tro og kultur
- Etablere Drammensuka - en uke fylt med ulike arrangementer hvor mangfold og integrering står i sentrum
- Støtte Drammen og omegn tro- og livssynsforum
- Støtte Kirkelig dialogsenter i Drammen
- Sikre tilgang til samtaler med religiøse ledere på sykehjem

HVORDAN SKAL VI GJØRE KOMMUNENS DRIFT GRØNNERE?

Vi ønsker å bruke administrasjonen målrettet til å gjøre hele kommunen grønnere. Det innebærer at vi vil ha en helhetlig risikostyring ved å inkludere resultater fra klimamodeller i risikoanalyser for å forstå hvordan temperatur, nedbør og vind endrer seg, og identifisere kostnadseffektive tiltak som må iverksettes.

KLIMATILTAK

Vi vil innføre et klimabudsjett for kommuneøkonomien, og prioritere utslippstiltak i alle sektorer. Balanse i klimabudsjettet skal være like viktig som i økonomibudsjettet. Det vil kreve tøffe tiltak, vanskelige prioriteringer, subsidier, kreativitet og utvikling basert på forskning. Vi vil bygge opp klimakompetanse hos plan- og byggesaksbehandlere, slik at klimahensyn og tilpasning blir tatt hensyn til og vurdert ved etablering av nye boligfelt og næringsområder.

Vi vil jobbe for å:

- Fremstille et kommunalt klimabudsjett og en klimaplan hvor reduksjon i klimagassutslipp er tallfestet og minimum i samsvar med anbefalingene til FNs klimapanel
- Sikre at klimaplanen rulleres og oppdateres regelmessig, sammen med den årlige budsjettbehandlingen
- Innføre klimaregnskap for alle kommunale etater og virksomheter og kommunedeler
- Inkludere klimapåvirkning i alle kommunale risikoanalyser, og framstille lokale prognoser for hvordan klimaet vil endre seg over tid og hvilke påvirkninger dette vil ha på kommunen
- Etablere et klimafond for reduksjon av kommunale tjenestereiser med fly, hvor det skal innbetales en sum for alle flyreiser under 500 km
- Gjøre kommunens bilpark utslippsfri innen 2023
- Gjøre alle byggeprosjekter i kommunal regi fossilfrie innen 2021 og utslippsfrie innen 2024
- Utarbeide en strategi for å få private aktører til å gjøre sine anlegg utslippsfrie
- Kreve at Drammen kommunes investeringer evalueres av verktøyet Paris Agreement Climate Transition Assessment (PACTA) og offentliggjøres
- Øke bruken av videokonferanser for å redusere transport i kommunal regi

MINDRE STØY OG RENERE LUFT

Innbyggere har krav på bedre luftkvalitet enn i dag. Dette er ikke bare godt for hver enkelt innbyggers helse - det er også god samfunnsøkonomi. Vi vil ha høye ambisjoner for å redusere forurensning og støy. Se for øvrig kapitlet om trafikk for flere støyreduserende tiltak.

Vi vil jobbe for å:

- Forby vannskutere innenfor grensene av Drammen Kommune
- Styrke støtteordningen for å bytte ut gamle vedovner med nye, rentbrennende ovner med ytterligere midler
- Måle luftkvaliteten på flere steder i kommunen enn i dag
- Øke hyppigheten på vasking og feiing av veier, for å redusere svevestøv og bedre luftkvalitet
- Innføre lavutslippssoner, med avgifter for kjøretøy med høye utslipp
- Sikre at alle beboere vernes mest mulig for støy fra arbeidet med utvikling av de ulike samferdselsprosjektene i kommende periode

SMARTERE ENERGI- OG KRAFTPOLITIKK

All kommunens aktivitet skal være ren og grønn. Da må vi ta i bruk ny teknologi, gjennomgå rutiner og effektivisere energibruk mest mulig. Vi vil bruke redskapene som finnes og la kommunens eiendommer og bygninger bli mønster for energiøkonomisering. Vi skal gjennomgå systematisk alle sider ved kommunens aktivitet for å redusere forbruk, og lage støtteordninger som reduserer det generelle energiforbruket i kommunen. Energisparing må alltid legges til grunn ved oppussing av bygninger i kommunal eie, og vi vil rehabilitere kommunal eiendom til fungerende plusshus. Vi vil lage gode rammebetingelser for investering og utvikling av eksisterende vannkraftverk, og ønsker å være åpne for forsøk med lokal egenproduksjon av vannkraft.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere et lokalt ENØK-fond som står for å støtte lokale energieffektiviseringstiltak samt produksjon av ny ren energi
- Bruke ENØK-fondet til å lage en støtteordning som gir økonomisk bidrag til etablering av solceller til strømproduksjon fra eget tak
- Gjøre alt strømforbruk i kommunal regi opphavsmærket og sertifisert grønn innen 2021
- Sørg for at alle nye kommunale bygg er plussbygg (lager mer strøm enn de forbruker)
- Etablere 1 000 tak med solceller innen 2023
- Utforme en plan for etablering av solcelleanlegg på flest mulig av kommunens hustak hvor det private og kommunen samarbeider
- Fortsette solcelleprosjektet på Åssiden VGS og andre offentlige bygg til flere prosjekter
- Utrede muligheten for å utnytte Svelvikstrømmen som energiproducent gjennom tidevannkraft
- Flytte strømkabler og fiberkabler fra luftspenn til å graves ned ved rehabilitering av gater
- Skifte gatebelysning til LED-teknologi

SMART AVFALLSREDUKSJON

Vi vil jobbe for å fjerne all bruk av unødvendig engangsplast i kommunal sektor. For å gjøre Drammen fri for skadelig plastforbruk og -avfall, vil vi få flest mulig bedrifter, virksomheter og organisasjoner til å forplikte seg til visjonen "Drammen som plastfri kommune". Vi vil sikre kildesortering i bybildet ved å plassere bedre avfallsbeholdere på offentlige steder, avfallsbeholdere som sørger for at panteflasker sorteres ut og pantes og at øvrig avfall kildesorteres. Samtidig vil vi stille tydelige krav til alle næringsbygg om kildesortering. Kommunen bør etterstrebe gjenvinning, ikke forbrenning, av flest mulig materialer som kastes. Vi vil motivere til felles innsats for å redusere matsvinn i kommunen og enes om forpliktende tiltak og løsninger med innbyggere og næringsliv, institusjoner og frivillighet, ildsjeler og gründere.

Vi vil jobbe for å:

- Etablere en ordning for gjenbruk av byggematerialer på Lindum
- Gjøre en gjennomgang av utbyggingsavtaler for å redusere bruken av ikke-nedbrytbar plast- og plastrelaterte produkter på utbyggingsprosjekter
- Etablere avfallsbeholdere i sentrumsområdene med enkel kildesortering og panteringer
- Forby utslipp av kloakk fra båter, inkludert fritidsfartøy
- Håndheve og utvide forbud mot forsøpling, og gi mulighet for bøtelegging også for forsøpling i mindre skala

VANN OG AVLØP

Vi skal sikre vannkvaliteten i drikkevannet gjennom tiltak innen vedlikehold i vann- og avløpsnett, blant annet for å hindre lekkasjer fra avløpsnett ut i sentrumsområdene og naturen, og begrense mikroplastutslippene fra slitasje av avløpsrørene. Det er viktig å dimensjonere systemene for fremtiden med både klimaendringer og befolkningsvekst.

Vi vil jobbe for å:

- Vedlikeholde og skifte ut gammelt vann- og avløpsnett
- Innføre vanngjenvinning i urbane kretsløp der regnvann og husholdningsvann renses og gjenbrukes til eksempelvis vaskevann og toalett
- Gjennomføre flere pilotprosjekter for åpen overvannshåndtering, med regnbed eller andre fordrøyningsløsninger i gater og by- og tettstedsrom
- Utrede et felles renseanlegg for Nye Drammen, Lier og deler av Røyken for å sikre at kloakkrensekravene holdes og for å trekke ut mest mulig plastavfall
- Si nei til renseanlegg på Herstrøm friområde

INNKJØPS- OG ANBUDSPROSESSER

Vi vil ha en tydelig, grønn innkjøpsstrategi i kommunen. Retningslinjene for etikk og bærekraft må styrkes, og de må gjøres kjent for aktørene i kommunen. Vi vil sørge for at administrasjonen har tilgang til god og oppdatert innkjøpskompetanse, og legge større vekt på sosial og økologisk bærekraft i anbudsprosesser. Vi vil at kommunen i større grad tar hensyn til den totale kostnaden for en vare ved kommunale innkjøp, hvor dårlig kvalitet og høyt økologisk fotavtrykk bør tas med i vurderingen i større grad enn pris. For å sikre godt samspill med næringslivet vil vi også sørge for like innkjøpsprosesser og vilkår i kommunen, som hensyntar til at bedrifter opererer i flere områder. Vi ønsker også å videreutvikle Drammen som digital kommune, og bli en foregangsaktør i bruk av fri programvare. Drammen bør gå foran som «personvernfyrtårn» og stille krav til grunnleggende sikkerhet og personvern ved innkjøp av IKT-tjenester.

Vi vil jobbe for å:

- Fase ut mikroplast i barnehager, skoler, SFO/AKS/IFO og kulturskole (for eksempel glitter, paljetter, flecepledd, billig utkleddingstøy i polyester), og heller kjøpe inn natur- og gjenbruksmaterialer
- Erstatte plastemballasje ved utkjøring av måltider til hjemmeboere som får tilkjørt mat fra sykehjem, med miljøvennlig emballasje
- Kutte ut bruk av engangsbestikk av plast og plastkopper i kommunens virksomheter
- Stoppe innkjøp av varer til kommunens virksomheter med unødvendig emballasje
- Øke andelen fair-trade-innkjøp
- Oppnå status som fairtrade-kommune
- Innføre et regelverk som gjør det umulig å vinne anbud med løsninger som ikke er bærekraftige sosialt eller økologisk
- Sikre at kommunens tjenesteleverandører ikke skal ha noen tilknytning til selskaper som er basert i skatteparadiser
- Tilstrebe at flest mulig varer og tjenester fra leverandører leveres utslippsfritt for Drammen kommune
- Gjøre programvare utviklet av kommunen åpen under frie lisenser og åpne opp API-er

BEREDSKAPSEVNE

En større kommune med flere innbyggere må ha økt fokus på trygghet. Vi må ta hensyn til klimaendringene - mer ekstremvær, flom og tørke. Derfor er det spesielt viktig å øke flomberedskapen og utvikle bedre planer for å unngå lokale skader ved flom. Vi skal også øke fokuset på skogbrannforebygging i kommunen.

Vi vil jobbe for å:

- Gjennomgå beredskapsplanen til den nye kommunen med særlig fokus på analyser og tiltak for å begrense konsekvenser ved ekstremvær

- Etablere ikke-tett gatebelegning som absorberer regnvann for å redusere flompotensialet
- Åpne fangdammer for å redusere ødeleggelsene ved flom
- Hindre flom og vannskader ved å sikre naturlige infiltrasjonsområder for overløpsvann
- Utrede luftforurensningskonsekvensene av skogbrann og lage en egen beredskapsplan basert på dette
- Jobbe lokalt for å sikre kommunen bedre beredskap ved skogbrannfare i ekstremtørkeperioder

HVORDAN SKAL VI SKAPE EN KOMMUNE FOR ALLE FRA STEINBERG TIL BRAKERØYA TIL BERGER?

I en kommune for alle er utjevning av sosiale forskjeller viktig. Drammen kommune har en høy andel av Norges barnefattigdom. Tiltak for bekjempelse av dette er synlig i mange punkter av programmet, blant annet i bolig, kultur- og idrettsarbeidet. Gjennom arbeid med likestilling og inkludering kan vi bekjempe alle former for negativ sosial kontroll og i større grad praktisere demokratiske verdier vi tufter vårt samfunn på.

DEMOKRATI, PÅVIRKNING OG ÅPENHET

Vi mener kommunen har ansvar for å engasjere så mange som mulig i befolkningen og at nye virkemidler må tas i bruk for å nå denne målsetningen. Når alle kan være med i demokratiske prosesser, er det lettere å få forståelse for betydningen av aktiv deltakelse i et mangfoldig samfunn. Det reduserer også avstanden mellom kommunen og innbyggerne. Gjennom reell deltakelse i demokratiske prosesser på skolen, kan barn og unge forberedes på deltakelse i beslutningsprosesser og samfunnsengasjement allerede i tidlig alder. Vi vil gjøre en målrettet innsats i eget parti for å sørge for at vi representerer en bredde av befolkningen i Drammen kommune gjennom de som innehar politiske verv i partiet. Vi ønsker også å styrke lokaldemokratiet ved å bedre ytringsklimaet lokalt og ta ansvar for en bedre offentlig samtale gjennom egen innsats som parti.

Vi vil jobbe for å:

- Arrangere faste, kvartalsvise folkemøter i alle kommunedeler
- Opprette en veiledningstjeneste for innbyggerinitiativ og beboeraksjoner
- Innføre at kommunestyret må votere over konkrete vedtaksforslag fremsatt i innbyggerinitiativ
- Prøve ut deltakende budsjettering, med særlig ansvar for kultur, fritid og bomiljø
- Praktisere mer åpenhet og raskere innsyn i kommunen og kommunens virksomheter enn det loven krever i dag
- Senke terskelen for å informere innbyggere om viktige saker som påvirker folks hverdag
- Gjøre reguleringsplaner, byggeplaner og konsekvensene av disse tilgjengelig på en slik måte at innbyggerne i de aktuelle lokalmiljøene får mulighet til å sette seg inn i planene og delta i prosessene så tidlig som mulig
- Gjøre alle offentlige data fritt tilgjengelig på veldokumenterte og åpne format, så lenge det ikke går utover personvern eller sikkerhet
- Innføre lobbyregister for møter med politikerne inkludert deltakelse i hemmelige klubber
- Strømme alle kommunestyre- og utvalgsmøter i god kvalitet på nettet, arkivere dem på kommunens nettsider, så all politisk dialog er tilgjengelig for alle, og bruke elever og studenter fra medieutdanningene lokalt for å produsere innholdet

- Styrke bruk av digitale verktøy for å øke valgdeltakelse - både som opplysnings- og stemmegivningverktøy
- Sikre og styrke ungdommens kommunestyre/-råd
- Opprette et eget barneråd, etter modell fra ungdomsrådet
- Gi studentdemokratiet talerett i kommunestyret på lik linje med Ungdomsrådet, Eldrerådet og Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Gi studentdemokratiet et kontaktpunkt i kommunen med tydelig mandat
- Oppfordre alle skoler til å melde seg inn i Elevorganisasjonen
- Innføre en «språkplakat» i kommunen for å øke tydelighet og forståelse, som forankres politisk og forplikter lederlinjen i kommunen

LIKESTILLING OG INKLUDERING

I en levende og inkluderende kommune, er mangfold en ressurs. Alle innbyggere skal ha mulighet til å delta og inkluderes i arbeids- og samfunnslivet uavhengig av bakgrunn, kjønn, legning, forutsetninger og funksjonsevne. Vi ønsker å tilrettelegge for at folk skal oppleve tilhørighet i lokalsamfunnet og redusere utenforskapet. Derfor skal vi tilrettelegge for at flere med funksjonsnedsettelse kan arbeide i kommunen og sikre en bedre representativitet med tanke på funksjonsevne ved rekruttering av kommunens lederstillinger. Likestillings- og inkluderingsarbeidet innebærer også at kommunens skeive seniorer blir møtt med respekt og verdighet i helsevesenet og av ansatte i eldreomsorgen med god LHBT+kompetanse.

Vi vil jobbe for å:

- Gjøre Drammen kommune til en uttalt inkluderende virksomhet og lage en strategi for oppfølging av dette
- Gjøre tiltak for at næringslivet etterstreber at lik kompetanse må gi lik lønn
- Øke tilbudet av varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA)
- Sikre at kommunens vekst- og attføringsbedrifter forblir selvstendige selskaper
- Sikre at kommunens vekst- og attføringsbedrifter i størst mulig grad forblir der de er lokalisert i dag, og legge til rette med lokaler for de som må flyttes
- Etablere samarbeid med flere bedrifter som tar i mot folk tilbake i arbeid fra sosialhjelp
- Ikke inkludere barnetrygd når inntektsgrunnlaget for sosialhjelp skal beregnes
- Gi ekstra tilskudd i sosialstønning til dekning av internett i egen bolig til lavinntektsfamilier
- Benytte “reserverte kontrakter” for å kjøpe tjenester fra kommunens arbeidsinkluderingsbedrifter i større grad, som alternativ til anbudsutsetting
- Styrke BPA-tilbudet for å gi personer med stort hjelpebehov større frihet til å styre tjenestene og hverdagen selv
- Styrke Menn i Helse-prosjektet og jobbe for bedre kjønnsbalanse i helsesektoren
- Sikre at informasjon fortsatt gis i brevform til de som ønsker eller trenger det
- Sikre at det arrangeres Pridemarkering i Drammen
- Sette et spesielt fokus på mangfold blant eldre, for eksempel på inkludering av eldre LHBT+personer

- Alle kommunale dokumenter skal være kjønnsnøytrale og ikke-heteronormative

INTEGRERING

Alle mennesker har behov for tilhørighet, selvstendighet, verdighet og en følelse av nytte. Det norske samfunnet har behov for flere hender i arbeid. I hverdagen er kompetanse i norsk språk og tilgang til arbeidslivet de to viktigste elementene for at integrering skal lykkes. Dette må foregå i samspill mellom den enkelte innvandrer og skole-/næringsliv. Hverdagsintegrering foregår i tillegg gjennom idretts-, kultur- og organisasjonsliv.

Vi vil jobbe for å:

- Sikre gratis språkopplæring for alle innvandrere, i samarbeid med frivillige organisasjoner
- Innføre tiltak som hjelper flyktninger med høyere utdanning til å få relevant jobb
- Innføre målrettede insentiver til arbeidsgivere og organisasjoner for å bedre nyankomne innvandreres tilgang til arbeidslivet
- Legge til rette for at kommunen tar ansvar for eventuell arbeidspraksis og språkopplæring i egen virksomhet
- Innføre og videreutvikle eksisterende tiltak for kvalifisering til arbeidslivet for innvandrere som står utenfor arbeidslivet
- Styrke introduksjonsprogrammet
- Styrke samarbeidet med frivillig sektor for å inkludere eldre innvandrere på en bedre måte enn i dag
- Legge personalressurser i grensesnittet mellom kommunen og frivilligheten med ansvar for å koble nye bosatte og frivillige organisasjoner for å bygge sosiale nettverk, utvikle kultur- og samfunnsforståelse
- Etablere tiltak for å rekruttere barn i familier med innvandrerbakgrunn til barnehage, organiserte fritidsaktiviteter og sommerskole

TILGJENGELIGHET

En kommune for alle må ha god tilgjengelighet for innbyggere med funksjonsnedsettelse. Derfor er det et behov for tilrettelegging og universell utforming for å bedre tilgjengeligheten til så mange arenaer som mulig.

Vi vil jobbe for å:

- Påse at offentlige rom, digitale flater og kommunale tjenester utformes slik at så mange som mulig kan delta aktivt i samfunnet uavhengig av funksjonsevne
- Sikre rullestolvennlig veidekke, romslige fortau og gangfelt, HC-parkeringsplasser ved kulturtilbud og HC-vennlige bussholdeplasser
- Sikre at alle ledelinjer ikke er sperret ved arrangementer o.l. slik at synshemmede kan komme seg fram uten å være redd for å støte på hindringer
- I dialog med Brakar; etablere høytalere slik at synshemmede får informasjon om hvilken buss som kommer til og går fra busstoppet

- I dialog med Brakar; sørge for at syns- og hørselsheemede får god informasjon inne på bussene om kommende stoppesteder
- Kvalitetssikre Drammen kommunes deltakelse i prosjektet Tilgjengelighet Kultur-Norge for å sikre at flere innbyggere med nedsatt funksjonsevne kan delta på kulturarrangementer som publikum og frivillig
- Bidra til aktivitet for funksjonshemmede ved faste tilskuddsordninger til lag og foreninger som har tilbud til målgruppa

HVORDAN SKAL VI FÅ DET TIL I PRAKSIS?

BUDSJETT OG INNDEKNINGER

Vår klare hovedprioritering i budsjettforhandlinger vil være tiltak som gjør Drammen grønnere på kort og lang sikt. Inndekninger ønsker vi å finne ved å kutte eller spare i tiltak som har et negativt miljøavtrykk på Drammen. Vi ønsker å føre en ansvarlig økonomisk politikk, men kommer samtidig ikke til å godta unødvendige forsinkelser av det grønne skiftet. Det er i tillegg en hel del tilgjengelige prosjektmidler som kommunen ikke benytter seg av i dag som kan brukes for å finansiere grønne og gode tiltak.

Vi vil jobbe for å:

- Få statlig medfinansiering til klimaplanen og søke kommunalbanken for grønn p.t.-rente til miljøprosjekter
- Garantere mot innføring av eiendomsskatt, forutsatt at Buskerudbypakke 2 blir vedtatt med tilstrekkelig inntekter fra bompenger
- Benytte spillemidler aktivt for finansiering av nye idrettsanlegg
- Benytte kommunaldepartementets nye tilskuddsordning for egenorganisert aktivitet
- Prioritere utbyttet fra Vardar og Glitre til grønne tiltak
- Bruke Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem til både vedlikehold av eksisterende plasser og etablering av nye plasser
- Benytte statlige tilskuddsordninger for å bygge nye og tilpasse gamle boliger tilpasset eldres behov
- Benytte midlene i Den kulturelle spaserstokken som forvaltes av fylkeskommunene
- Bruke Nasjonal tilskuddsordning for inkludering av barn i lavinntektsfamilier aktivt

STYRING OG SAMARBEID

Dette er våre prinsipper:

- MDG er og vil fortsatt være et blokkuavhengig parti. Det betyr at vi kommer til å velge samarbeidspartier basert på hvem som i størst grad ønsker å støtte og samarbeide om våre visjoner gjennom handling til en hver tid.
- Vi ønsker å være et pragmatisk parti som setter gode løsninger for innbyggerne og miljøet i førersetet. Derfor ønsker vi ikke å avvise samarbeid på enkeltsaker med noen partier på prinsipielt grunnlag, men vi kommer ikke til å stemme for en varaordfører eller ordfører fra FrP.
- Vi vil samarbeide tett med MDG og deres samarbeidspartier til en hver tid i nabokommunene, Viken og på Stortinget for å oppnå gode løsninger i saker som også berører mennesker og miljø utenfor vår kommune. Det medfører at vi i noen saker kan komme til å prioritere tiltak som kommer en større helhet til gode framfor vår egen kommune på kort sikt. Vi ser på dette som ansvarlig styring.

- Vi ønsker å benytte høringsinstansene til frivilligheten og næringslivet aktivt for å søke innspill, samtidig som vi også ønsker å opprettholde høy grad av direktekontakt med enkeltpersoner og enkeltorganisasjoner gjennom hele perioden. Arbeidsprogrammet er vår kontrakt med velgerne, men vi ønsker å oppdatere vår politikk fortløpende i henhold til ny kunnskap, faglige råd og vitenskapelige funn, og i henhold til hva som er viktig for innbyggerne.